

*Załącznik do uchwały nr XXIX/172/2013
Rady Gminy Pątnów z dnia 11.04.2013 r.*

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
W GMINIE PĄTNÓW
NA LATA 2013-2020**

Pątnów, 2013 r.

Spis treści:

	str.
1. Wprowadzenie.....	3
1.1.Cel, przedmiot i zadania strategii w zakresie polityki społecznej	3
2. Charakterystyka Gminy Pątnów	5
2.1.Położenie geograficzne	5
I.DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE PĄTNÓW.....	5
1.1. Stan i struktura ludności.	5
1.2. Rodzina.	10
1.2.1. Struktura rodziny.	11
1.2.2. Dochody i wydatki gospodarstw domowych.	13
1.3. Bezrobocie	15
1.4. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.	20
1.5. System pomocy społecznej.	22
1.6. Oświata.	34
1.7. Opieka zdrowotna.	38
1.8. Kultura i sport.	38
II. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE PODSTAWOWYCH KWESTII SPOŁECZNYCH.	40
1. Analiza SWOT.	41
2. Misja.	42
III. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ.	43
IV. RAMY FINANSOWE DLA POSZCZEGÓLNYCH CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH OKREŚLONYCH W RAMACH STRATEGII.	52
V. MONITORING.	56
VI. ZAKOŃCZENIE.	57

1. WPROWADZENIE

Gmina Pątnów położona jest w powiecie wieluńskim, na najdalej wysuniętym na południowy zachód krańcu województwa łódzkiego. Zajmuje obszar 10.261 hektarów z tego 6.064 ha stanowią grunty orne, 3.291 ha lasy i grunty leśne a resztę łąki i pastwiska. Gmina Pątnów leży w pokrytym lasami dorzeczu rzeki Warty. Teren gminy obejmuje 12 sołectw takich jak: Grabowa, Kluski, Kałuże, Załęczce Małe, Załęczce Wielkie, Dzietrzniki, Grębień, Bieniec, Pątnów, Popowice, Józefów i Kamionka. Na sieć osadniczą składają się jedynie nieduże miejscowości wiejskie. Liczba ludności na dzień 31.12.2012 r. wynosiła 6.573 mieszkańców. Pod względem ludności gmina Pątnów w powiecie wieluńskim zajmuje 4 miejsce po mieście Wieluniu, gminie Wieluń i Wierzchlas.

1.1 Cel, przedmiot i zadania strategii w zakresie polityki społecznej.

Celem niniejszej strategii w zakresie polityki społecznej jest zaplanowanie i zrealizowanie w praktyce określonych działań służących rozwiązaniu ważnych problemów społecznych występujących w społeczności lokalnej. Trzeba to rozumieć jako cele strategiczne i operacyjne oraz praktyczne działania, dążące do wypełnienia misji samorządu gminnego w dziedzinie polityki społecznej. Strategia ta jest długofalową koncepcją działań w zakresie polityki społecznej, która zawiera założenia perspektywiczne w postaci celów wynikających z sytuacji społeczno-gospodarczej i potrzeb mieszkańców oraz uwarunkowań zewnętrznych. Wskazuje środki na realizację założonych celów. Głównym założeniem jest osiągnięcie postępu społecznego. Dzięki niniejszej strategii będą ustalone priorytety i założenia polityki społecznej w gminie. Na jej podstawie będą realizowane już istniejące oraz tworzone i wdrażane gminne programy potrzebne do osiągnięcia wyznaczonych celów w ramach realizacji wskazanych działań. Gminna strategia jest zgodna z celami strategii województwa łódzkiego na lata 2007-2020, w której *„Misją polityki społecznej w województwie łódzkim jest podnoszenie jakości życia wśród mieszkańców regionu szczególnie tych, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym.*

Realizacja misji odbywać się będzie poprzez działania mające na celu zmniejszenie zjawisk wykluczenia społecznego i modernizację systemów pomocy społecznej.” oraz z celami Strategii Polityki Społecznej rządu na lata 2007-2013 *„zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli”.*

Podstawą prawną opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pątnów na lata 2013 – 2020 jest artykuł 16b ust.1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.) .

Strategia ta powinna w szczególności zawierać:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźniki realizacji działań.

Ponadto podstawą prawną tworzenia niniejszej Strategii są następujące ustawy:

- 1) ustawa z dnia 8 stycznia 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.)
- 2) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887ze zm.)
- 3) ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (jednolity tekst Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.)
- 4) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.)
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (jednolity tekst Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.)
- 6) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (jednolity tekst Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.)
- 7) ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (jednolity tekst Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.)
- 8) ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (jednolity tekst Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.)
- 9) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.)

Strategia będzie stanowiła podstawę rozwoju różnych obszarów polityki społecznej i podejmowania racjonalnych działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców naszej gminy. Dokument ten wskazuje kierunki działań dla wszystkich podmiotów działających w obszarze polityki społecznej. W założeniach dokument ten pełni rolę schematu integrującego działania poszczególnych uczestników życia społecznego w gminie. Podstawową funkcją strategii powinno być z jednej strony – dostarczenie podmiotom polityki społecznej oraz mieszkańcom informacji o długookresowych uwarunkowaniach rozwoju infrastruktury społecznej, natomiast z drugiej strony – deklaracją i zobowiązaniem władz gminy do podjęcia określonych działań.

Jednym z podstawowych zadań w trakcie opracowywania gminnej strategii w zakresie polityki społecznej jest diagnoza występujących problemów społecznych w

gminie, a następnie na jej podstawie wskazanie podstawowych działań na rzecz niwelacji tych problemów.

Nadrzędnym celem w gminie jest poprawa jakości życia jej mieszkańców. Jakość życia mieszkańców zależy od ich osobistych dochodów a także od organizacji i funkcjonowania instytucji z zakresu zaspokajania potrzeb zbiorowych, takich jak: edukacja, zdrowie, bezpieczeństwo, pomoc społeczna.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY PĄTNÓW.

2.1. Położenie geograficzne.

Gmina Pątnów położona jest w południowej części powiatu wieluńskiego. Jest typowo rolniczą gminą. Powierzchnia upraw stanowi 48%, natomiast lasy zajmują około 33% powierzchni. Na terenie gminy znajduje się Załęczański Park Krajobrazowy usadowiony w dorzeczu rzeki Warty. Malownicze krajobrazy przyczyniają się do rozwoju turystyki rowerowej i pieszej.

Wśród upraw dominują zboża i ziemniaki, natomiast hodowla skoncentrowana jest głównie na produkcji trzody chlewnej i w niewielu przypadkach chowu bydła mlecznego. Czyste środowisko sprzyja rozwojowi pszczelarstwa.

Gmina Pątnów ma dobrze rozwinięty układ dróg kołowych. Przez obszar gminy przebiegają dwie drogi krajowe: Wieluń-Opole i Wieluń-Częstochowa oraz linia kolejowa: Wieluń-Herby. Stopień zwodociągowania wynosi 98%. W 1999 roku przystąpiono do opracowania projektów kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków. Telefony dostępne są w całej gminie. Na terenie gminy znajdują się duże złoża piasku, które obecnie są eksploatowane (Załęcze). Do największych przedsiębiorstw na terenie gminy należy młyn w Pątnowie. Funkcjonują też stolarnie, tartaki, piekarnie, zakłady mechaniki pojazdowej oraz drobne firmy remontowo-budowlane.

I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE PĄTNÓW

1.1. Stan i struktura ludności.

Na politykę społeczną i jej kształt istotny wpływ mają procesy demograficzne zachodzące w gminie Pątnów. Transformacja ustrojowa, przemiany społeczne, gospodarcze i techniczne ostatnich dziesięcioleci przyczyniły się niewątpliwie do zmian w modelu rodziny polegających na wydłużeniu się długości życia mieszkańców oraz ograniczenia dzietności rodzin. Przemiany modelu rodziny objawiające się małodzietnością rodzin, samotnym rodzicielstwem, opóźnieniem wieku zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka, wzrostem liczby gospodarstw jednoosobowych, ujemnym przyrostem naturalnym, spadkiem liczby dzieci, wzrostem liczby separacji i rozwodów, zwiększeniem migracji zagranicznej przyczyniły się do powstania nowych problemów społecznych.

Według danych ewidencji ludności na dzień 31.12.2002 r. ludność gminy Pątnów wynosiła 6.606 osób i choć nieznacznie ale stale spada. Wskaźnik gęstości zaludnienia na 1 km² wynosi 57 osób. W okresie między 2002 r. a rokiem 2011 liczba ludności spadła o 33 osoby to jest o 0,50 %. Natomiast w województwie łódzkim w tym samym okresie liczba ludności spadła o 73.699 osób tj. o 2,83 % (Dane GUS na 31.12.2002 – 2.607.380 osób; 31.12.2011 r.- 2.533.681 osób). Podobnie sytuacja przedstawia się w powiecie wieluńskim, gdzie odnotowano spadek o 771 osób tj. o 0,98 % (dane GUS na 31.12.2002 r.- 40.364 osoby; 31.12.2011 r. 78.120 osób) Pod względem liczby ludności gmina Pątnów zajmuje trzecie miejsce w powiecie wieluńskim; po gminie Wieluń i Wierzchlas. Dane o ruchu naturalnym i wędrownym ludności pozwalają sądzić, że przyczynami tego zjawiska były zarówno ujemny przyrost naturalny jak i migracyjny. Liczba kobiet w gminie wynosi 3.340 co stanowi 50,8 % ogółu ludności. Liczba mężczyzn wynosi 3.233 co stanowi 49,2 % ogółu ludności w gminie. W latach 2002- 2011 liczba mężczyzn zmniejszyła się o 47 osób tj. o 1,4 % natomiast wśród kobiet odnotowano wzrost o 14 osób tj. o 0,4 %. W wyniku tego zwiększył się poziom współczynnika feminizacji. Liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn wzrosła ze 101,4 w 2002 r. do 103,3 w 2011 r.

Porównując to do danych z województwa łódzkiego otrzymujemy następujące wyniki:

- liczba kobiet wynosi 1.325.754 co stanowi 52,3 % ogółu ludności w województwie w 2011 r.
- liczba mężczyzn wynosi 1.207.927 co stanowi 47,7 % ogółu ludności w województwie w 2011 r.
- w latach 2002-2011 w województwie łódzkim liczba mężczyzn zmniejszyła się o 35.909 osób tj. o 2,9 % a liczba kobiet zmniejszyła się o 37.790 osób tj. o 2,8%
- liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn w województwie łódzkim wzrosła ze 109,6 w 2002 r. do 109,7 w 2011 r.

Z porównań tych nasuwa się następujący wniosek: Na terenie gminy Pątnów w latach 2002-2011 spadek liczby ludności w grupie mężczyzn był znacznie niższy niż w województwie, a w grupie kobiet gmina odnotowała wzrost liczby osób 0,4% przy spadku o 2,9% w województwie. W gminie Pątnów współczynnik feminizacji jest niższy niż w województwie i wynosi 103,3 na 100 mężczyzn.

Dokonując analizy tabeli 1 należy odnotować, że w latach 2002-2011 wystąpiły istotne zmiany w strukturze ludności według wieku spowodowane przesuwaniem się przez grupy wyżów i niżów demograficznych. Niż urodzeń z pierwszego dziesięciolecia XXI wieku sprawił, że spadek liczby ludności w gminie Pątnów dotyczył wyłącznie dzieci w wieku do 15 lat. Grupa ta w rozpatrywanym okresie zmniejszyła się o 257 osób tj. o 17,1 %. Natomiast w grupie młodzieży w wieku 16-18 lat odnotowano niewielki wzrost z 295 w 2002 r. do 326 osób w 2008 r i 298 osób w 2011 r.

Jedyną grupą, w której odnotowano przyrost ludności w analizowanym okresie jest ludność w wieku produkcyjnym; kobiety w wieku 19-60, mężczyźni w wieku 19-65. Ludność ta wzrosła o 227 osób tj. o 6,06 %.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. na skutek zmian w ekonomicznych grupach wieku obniżył się współczynnik obciążenia demograficznego (na niekorzyść grupy wieku przedprodukcyjnego). Oznacza to, że w 2011 roku na każde 100

osób w wieku produkcyjnym przypada 57 osób w wieku nieprodukcyjnym; o 5 osób mniej niż miało to miejsce w 2002 roku. Najbardziej istotne zmiany dotyczą rozkładu tego wskaźnika na wskaźniki cząstkowe, tj. na wiek przedprodukcyjny i poprodukcyjny. Należy zauważyć, że zmniejszenie (o 8 punktów, tj. z 38 do 30) dotyczy wskaźnika cząstkowego właściwego dla wieku przedprodukcyjnego natomiast obciążenie ludnością w wieku poprodukcyjnym wzrosło o 3 punkty (z 24 do 27). Współczynnik obciążenia demograficznego zmniejszył się istotnie w odniesieniu do mężczyzn (6 punktów), a w przypadku kobiet o 2 punkty.

Według danych GUS wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Pątnów na przestrzeni lat 2002 – 2011 przedstawiały się następująco:

- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2002 r. wynosił 74,9 osoby a w 2011 r. 65,4 osoby
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w 2002 r. wynosił 67,0 osoby a w 2011 r. 80,3 osoby
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2002 r. wynosił 30,1 osoby a w 2011 r. 29,1 osoby

Inne wskaźniki demograficzne przedstawiały się następująco:

- małżeństwa na 1000 ludności w 2002 r. 7, 4 ; w 2011 r. 6,4
- urodzeń żywych na 1000 ludności w 2002 r. 11,8; w 2011 r. 8,7
- zgonów na 1000 ludności w 2002 r. 10,6; w 2011 r. 11,0
- przyrost naturalny na 1000 ludności w 2002 r. +1,2; w 2011 r. - 2,3

Ludność w wieku produkcyjnym, która często jest określana mianem ludności w wieku zdolności do pracy lub traktuje jako potencjalne zasoby pracy, powiększyła się o 6,06 %. Wśród ludności w wieku produkcyjnym w grupie wiekowej 20-29 lat na przestrzeni lat 2002- 2011 odnotowano spadek liczby ludności z 1012 osób do 964 w pozostałych grupach natomiast odnotowany nieznaczny wzrost.

Demografowie prognozują, że za 20 lat co czwarty obywatel w Polsce będzie miał więcej niż 65 lat. Według Głównego Urzędu Statystycznego do 2060 r. na 3 osoby pracujące będzie przypadać 2 emerytów, a liczba osób powyżej 80 roku życia wzrośnie cztero- lub pięciokrotnie. W gminie Pątnów w 2011 roku co szоста osoba była w wieku 65 i więcej lat. Natomiast w porównaniu do roku 2002 liczba ludności w tym wieku spadła z 1003 osób do 964 osób w 2011 r. co stanowi spadek o 0,51%. Jest to zjawisko dziwne w porównaniu do danych krajowych, gdzie odsetek ludzi starych systematycznie wzrasta. Przyczyną tego zjawiska może być niewystarczająca opieka medyczna i zaniedbania w profilaktyce zdrowotnej i niewystarczające środki na politykę społeczną.

Ludność w wieku powyżej 65 roku życia stanowi 14,67% ludności w gminie. Dowodzi to tego, że jesteśmy w grupie wiekowo zaawansowanej. Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż w badaniach demograficznych za społeczeństwo stare demograficznie uznaje się takie, w którym odsetek osób powyżej 60 roku życia przekracza 12 % lub gdy odsetek osób powyżej 65 roku życia przekracza 8 %, w przypadku zaś 10 % uznaje się państwo lub społeczność za wiekowo zaawansowane. W naszej gminie starość demograficzna narasta, podobnie jak problemy życiowe najstarszej generacji, które nie okazjonalnie, ale ustawicznie powinny absorbować uwagę całej naszej społeczności. W szczególnie trudnej sytuacji zdrowotnej znajdują się mężczyźni. W grupie tej występuje

nadumieralność mężczyzn. W wieku poprodukcyjnym na 100 mężczyzn przypada 249 kobiet. Zgodnie z prognozami demograficznymi proces starzenia się społeczeństwa polskiego będzie postępował i w 2020 roku osiągnie 19,4 %

Tabela 1. Struktura ludności Gminy Pątnów w latach 2002 i 2008-2012 wg wieku i płci

Wiek	2002			2008			2009			2010			2011			2012		
	M*	K*	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem
0-2	122	106	228	108	121	229	107	125	232	125	120	245	118	106	224	113	100	213
3	50	48	98	40	28	68	41	36	77	28	48	76	39	37	76	41	37	78
4-5	69	92	161	83	75	158	77	63	140	81	63	144	70	83	153	67	84	151
6	48	43	91	47	26	73	47	40	87	37	35	72	39	26	65	44	34	78
7	40	48	88	35	35	70	47	27	74	46	39	85	38	35	73	38	27	65
8-12	267	264	531	197	225	422	186	218	404	197	195	392	214	191	405	205	178	383
13-15	137	151	288	149	145	294	141	140	281	125	141	266	111	134	245	112	138	250
16-17	99	88	187	105	109	214	111	106	217	106	99	205	95	100	195	90	92	182
18	48	60	108	55	57	112	49	52	101	56	57	113	54	49	103	52	50	102
19-65	2057		2057	2097		2097	2125		2125	2144		2144	2151		2151	2157		2157
19-60		1689	1689		1779	1779		1790	1790		1801	1801		1822	1822		1821	1821
>65	343		343	313		313	310		310	300		300	304		304	330		330
>60		737	737		738	738		746	746		751	751		757	757		763	763
Ogółem	3280	3326	6606	3229	3338	6567	3241	3343	6584	3245	3349	6594	3233	3340	6573	3249	3324	6573

*M- mężczyzn   *K –kobiet

Tabela 2. Ruch naturalny ludności w Gminie Pątnów w latach 2002 i 2007-2011

Wyszczególnienie	2002 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Liczba zawartych małżeństw	49	69	98	76	84	65
Liczba zawartych małżeństw na tys. mieszkańców	7,4	10,5	14,9	11,5	12,7	9,9
Liczba urodzeń żywych	79	69	82	81	92	58
Liczba urodzeń żywych na tys. mieszkańców	11,9	10,5	12,5	12,3	13,9	8,8
Liczba zgonów	70	75	71	58	69	72
Liczba zgonów na tys. mieszkańców	10,6	11,4	10,8	8,8	10,5	10,9
Przyrost naturalny	+1,3	-0,9	+1,7	+3,5	+3,4	-2,1

Brak danych prognostycznych dotyczących przeciętnej długości trwania życia ludności dla naszej gminy powoduje, że musimy sięgnąć do danych regionalnych. Wydłuża się przeciętne trwanie życia ludności w regionie sieradzkim – zarówno wśród mężczyzn jak i wśród kobiet.

Tabela 3. **Przeciętne trwanie życia w 2002 roku ,w 2010 i 2011 roku w wybranych grupach wiekowych i wybranych podregionach.**

Wyszczególnienie	Mężczyźni					Kobiety				
	w wieku lat									
	0	15	30	45	60	0	15	30	45	60
Polska 2002 r.	70,42	56,23	42,01	28,48	17,19	78,78	64,51	49,77	35,35	22,15
Polska 2010 r.	72,10	57,64	43,34	29,67	18,25	80,59	66,10	51,30	36,80	23,47
Polska 2011 r.	72,44	57,97	43,67	30,01	18,52	80,90	66,38	51,61	37,10	23,76
Łódzkie 2010 r.	70,14	55,52	41,32	28,03	17,38	79,41	64,93	50,13	35,82	22,81
Łódzka 2011 r.	70,41	55,88	41,61	28,42	17,70	79,54	65,01	50,27	35,94	22,91
Podregion sieradzki 2010r.	71,1	56,5	42,2	28,6	17,6	80,4	65,8	51,0	36,6	23,3

1.2 . Rodzina.

Rodzina to najstarsza i najpowszechniejsza forma życia społecznego. Każdy z nas jest w sposób naturalny członkiem jakiejś rodziny. Pełni ona następujące funkcje: funkcja prokreacyjna - pozwala na zaspokojenie emocjonalno-rodzicielskich potrzeb współmałżonków oraz na biologiczne przetrwanie społeczeństwa. Utrzymanie ciągłości biologicznej społeczeństwa (płodzenie pielęgnacja, kształcenie, wychowanie dzieci).W związku z tym wynikają funkcje ekonomiczne rodziny: prowadzenie gospodarstwa domowego, gromadzenie majątku czy dobytku rodziny, kumulowanie bogactwa, zabezpieczenie bytu dzieci i zabezpieczenie starości. Rodzina zapewnia biologiczne utrzymanie (wyżywienie, ubranie, mieszkanie) swoim członkom.

W miarę zmian społeczno-gospodarczych zmieniło się oblicze rodziny. Dawniej rodziny były bardziej liczne, lecz śmiertelność także wysoka. Pracą zarobkową zajmował się mężczyzna, a do kobiety należało zajmowanie się gospodarstwem i wychowaniem dzieci. Liczna rodzina mieszkała zazwyczaj w jednej izbie, rzadko miała do dyspozycji swój dom. W sferze kulturowej było bardzo bogate. Całymi rodzinami uczestniczyli w zabawach ludowych, dożynkach, okolicznościowych wydarzeniach (kiszanie kapusty, zakończenie wykopów, skubanie pierza, topienie marzanny, święta spędzane razem). Wykształcenie dzieci nie było obowiązkowe, co prowadziło do wykorzystywania dzieci do prac fizycznych często ponad ich siły. Obecnie zmienił się model współczesnej rodziny. Ilość członków rodziny drastycznie zmalała. Panuje model rodziny z jednym dzieckiem

jest tzw. styl rodziny zachodniej. O środki finansowe zabiegają zarówno kobieta jak i mężczyzna. Jedna rodzina zamieszkuje w osobnym domu czy gospodarstwie domowym. Życie rodzinne zostało zubożone. Do wspólnych spotkań dochodzi sporadycznie tylko w wyjątkowych sytuacjach (ślub, pogrzeb). Resztę wolnego czasu rodzinie zabiera bardzo często telewizja i inne media. Im wyższe wykształcenie i lepsza praca tym mniej czasu poświęca się rodzinie a zabieganie zuboża więzy rodziny.

1.2.1. Struktura rodziny.

Przeprowadzone przez Główny Urząd Statystyczny wyniki najnowszej długookresowej prognozy gospodarstw domowych na lata 2008–2035 dla Polski wskazują, że w całym prognozowanym okresie, ogólna liczba gospodarstw domowych będzie ulegać nieznacznym wahaniom, nieprzekraczającym 3,5% wartości w pierwszym roku prognozy. Liczba gospodarstw domowych na wsi będzie systematycznie wzrastać w całym prognozowanym okresie (670 tys. do 2035 r.), zaś w miastach wzrost będzie obserwowany do 2015 r. Jednak przewidywany spadek w następnych latach spowoduje, że na obszarach miejskich liczba gospodarstw w końcu horyzontu prognozy będzie o 174 tys. mniejsza niż w pierwszym roku prognozy. Gospodarstwa 1-osobowe pozostaną grupą najliczniejszą w skali kraju oraz w miastach, na wsi zaś dalej przeważać będą gospodarstwa 2-osobowe. Najmniej liczną grupę wciąż stanowią będą gospodarstwa 5-osobowe i większe.

Liczba gospodarstw 1-osobowych do 2035 r. wzrośnie o 972 tys., a więc o ponad 25%. Udział tych gospodarstw w strukturze ogółem wzrośnie z 26,9% do 32,5% w 2035 r., –większy będzie w miastach (36,9%) niż na wsi (25,0%). Należy przypomnieć, że w 2002 roku (według wyników ostatniego spisu ludności) prawie co czwarte gospodarstwo domowe było 1-osobowe. Przewidywane zmiany w strukturze gospodarstw domowych nie będą sprzyjać dalszemu rozwojowi demograficznemu, co więcej w pewnych okresach mogą powodować głębokie zahamowanie tego rozwoju. W roku 2011 w województwie łódzkim przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosiła 2,65 (w Polsce 2,72 osoby)

Tendencję wzrostową będą wykazywać również gospodarstwa domowe bez dzieci.

Ich liczba wzrośnie z 9648 tys. w 2008 r. do 11192 tys. w 2035 r. (o ponad 1,5 mln, tj. o ponad 15%), a udział zwiększy się z 67,6% do 75,8% w 2035 r.

Wzrost odsetka gospodarstw domowych bez dzieci w ciągu prognozowanego okresu będzie występował zarówno w mieście (o 6,6%) jak i na wsi, gdzie będzie prawie dwukrotnie większy (o 12,0%). W 2035 r. udział gospodarstw bez dzieci w mieście wyniesie 78,0%, zaś na wsi będzie znacząco niższy i wyniesie 71,9% .

W okresie do 2035 roku zmaleje przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym – z 2,64 osób w 2008 r. do 2,42; w miastach z 2,41 do 2,23 oraz na wsi z 3,12 do 2,74 osób. Wskaźnik ten pozostanie większy na wsi niż w mieście, chociaż jego spadek na wsi (o 0,38) będzie ponad dwukrotnie większy niż w mieście (o 0,18)

Reasumując w prognozowanym okresie będą obserwowane następujące zmiany:

- a) liczba gospodarstw domowych wzrośnie do poziomu 14817 tys. (o 541 tys.),
- b) tempo przyrostu gospodarstw będzie stosunkowo niskie (do 3,5%) i będzie podlegać wahaniom w czasie,
- c) będą miały miejsce znaczące zmiany w strukturze gospodarstw domowych według ich wielkości,
- d) generalnie przeciętna wielkość gospodarstw domowych zmniejszy się z 2,6 w 2008 r. do ok. 2,4 w 2035 r. (w 2002 r. wynosiła 2,84),
- e) wzrośnie zdecydowanie udział gospodarstw małych 1- i 2-osobowych oraz zmniejszy się udział gospodarstw większych,
- f) udział gospodarstw 1-osobowych zwiększy się z 26,9% w 2008 r. do 32,5 % w 2035 r. (w 2002 r. wynosił 24,8%),
- g) zmniejszać się będzie przeciętna liczba osób dorosłych w gospodarstwie domowym z ok. 2,2 w 2002 r. do 2,0 osób,
- h) tendencję wzrostową będą wykazywały gospodarstwa bez dzieci; ich liczba wzrośnie z ok. 9650 tys. w 2008 r. do ok. 11200 tys. w 2035 r.,
- i) liczba gospodarstw domowych w miastach zmaleje do poziomu 9338 tys. (o 174 tys.), na wsi wzrośnie do 5434 tys. (o 670 tys.),
- j) przeciętna wielkość gospodarstw domowych w miastach zmniejszy się do 2,23 (o 0,18), na wsi do 2,74 (o 0,38),
- k) zmiany, jakie będą obserwowane w miastach będą zdecydowanie niekorzystne dla procesów demograficznych,
- l) dynamika prognozowanych zmian będzie zdecydowanie wyższa wśród ludności zamieszkałej na obszarach wiejskich.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. na terenie gminy Pątnów zamieszkiwało 1739 rodzin. Przyjmując, że w końcowym okresie prognoz liczba gospodarstw domowych wzrośnie o około 25 % to na terenie naszej gminy będzie ich około 2174. Rodzin będzie przybywać, ale niestety nie będzie to dotyczyć rodzin z dziećmi. Znacznie wzrośnie liczba gospodarstw domowych z osobami dorosłymi i to osobami w podeszłym wieku. Stale będzie maleć liczba osób w gospodarstwie domowym. Spowodowane jest to małą dzietnością rodzin. Dominujący model rodziny to 2+1 lub 2+2. Przyczyn malejącej dzietności należy upatrywać wśród trudności okresu transformacji, jak bezrobocie i pogorszenie się warunków życia wielu rodzin oraz w zwiększonych kosztach opieki przedszkolnej, wypoczynku, świadczeń medycznych i kształcenia dzieci, które kiedyś wspomagało państwo, a teraz rodzina sama musi im sprostać w coraz większym zakresie.

Funkcje społeczne rodziny mają olbrzymie znaczenie w każdym społeczeństwie. Wiążą ją z całokształtem zjawisk i procesów zachodzących w społeczeństwie globalnym. Dziś, w dobie szybkiego rozwoju techniki i środków masowego przekazu rodzina musi szybko zmieniać swoje funkcje i przystosowywać się do zmieniających się warunków technicznych, ekonomicznych i społeczno-politycznych. Rodzina zawsze będzie wyznaczać zachowania swoich członków, jeśli więź społeczna istniejąca w niej będzie silna.

1.2.2. Dochody i wydatki gospodarstw domowych

Ośrodek Badań Obszarów Wiejskich Urzędu Statystycznego w Olsztynie w publikacji „Obszary Wiejskie w Polsce” dokonał analizy zjawisk społeczno-gospodarczych i środowiskowych zachodzących na wsi w latach 2000-2009.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny w gospodarstwie domowym w 2009 r. wynosił 3153 zł. Najwyższy był w gospodarstwach pracujących na własny rachunek (4718 zł), gospodarstwach pracowników na stanowiskach nierobotniczych (4468 zł) oraz w gospodarstwach rolników (3809 zł). Zdecydowanie najniższym dochodem dysponowały gospodarstwa emerytów i rencistów (2104 zł).

Zaobserwowano dużą dysproporcję w relacjach miasto-wieś w dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych. Na obszarach wiejskich wynosił on 889 zł, minimalnie więcej niż w gospodarstwach rolniczych, zaś w miastach – 1255 zł (o 41,1% więcej niż na wsi). Warto zauważyć, że przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych rolników są o 7,6% wyższe od dochodu rozporządzalnego, co świadczy o finansowaniu części wydatków z innych źródeł. Głównymi składnikami dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych na obszarach wiejskich były dochody z pracy najemnej (46,8%, w miastach – 56,1%), ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (25,8%, w miastach – 25,6%) oraz emerytury (18,7%, w miastach – 20,6%). Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie stanowił 11,9%.

W 2009 r. na 1 osobę w gospodarstwie domowym rolników przypadało 884 zł. W porównaniu z 2006 r. kwota ta wzrosła o 28,2%. Wzrost ten w największym stopniu dotyczył dochodów z pracy najemnej (o 56,4%) oraz pracy na własny rachunek (o 35,4%). Głównymi składnikami dochodu rozporządzalnego ogółem w gospodarstwach domowych rolników były dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie (68,0%), dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (13,0%), w tym emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy (11,3% dochodu ogółem), dochód z pracy najemnej (11,8%) oraz dochód ze świadczeń pomocy społecznej (3,3%).

Według danych GUS w 2011 r. w całym województwie łódzkim przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę wynosił 1203,19 zł, i był niższy od dochodów w regionie centralnym o 284,68 zł (1487,87 zł) oraz w Polsce o 23,71 zł (1226,9 zł.).

Ośrodek Badań Obszarów Wiejskich US w Olsztynie dokonał analizy wydatków gospodarstw domowych zamieszkałych na terenach wiejskich. W 2009 r. na obszarach wiejskich na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwie domowym przeciętnie miesięcznie wydawano 775 zł (w miastach – 1070 zł). W gospodarstwie domowym rolników kwota ta wyniosła 685 zł. W gospodarstwach domowych na wsi większy był udział wydatków przeznaczanych na żywność i napoje bezalkoholowe (29,4% wobec 23,1% w miastach) oraz odzież i obuwie (5,0% wobec 2,7%), natomiast zauważalnie mniejszą część dochodów przeznaczano na

restauracje i hotele (1,2% wobec 2,6%), edukację (0,9% wobec 1,3%), rekreację i kulturę (6,3% wobec 8,7%).

Ten sam Ośrodek dokonuje pomiaru ubóstwa na obszarach wiejskich i dochodzi do następujących wniosków. „Warto zwrócić uwagę na bardzo wysoki współczynnik Giniego* dla gospodarstw domowych rolników (0,536 w 2009 r.), co świadczy o dużym rozwarstwieniu społecznym i materialnym wśród tej grupy ludności. Współczynnik jest wyraźnie wyższy niż średnia dla kraju (0,336). Od 2003 r. odnotowano gwałtowny wzrost z poziomu 0,437, podczas gdy dane dla pozostałych grup (pracownicy, pracujący na własny rachunek, emeryci, renciści) pozostały na zbliżonym poziomie. Szczególnie duży wzrost współczynnika Giniego dla gospodarstw rolniczych nastąpił w 2007 r. (z 0,496 w 2006 r. do 0,548). W 2008 r. osiągnął wartość 0,572, by w 2009 r. spaść do 0,536. Współczynnik dla miast (0,312) jest niższy niż dla obszarów wiejskich (0,338).

Mieszkańcy obszarów wiejskich są bardziej zagrożeni ubóstwem – poniżej granic ubóstwa znajdowało się ponad dwa razy więcej ludności niż w miastach. Poniżej ustawowej granicy ubóstwa (kwota uprawniająca do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej) egzystowało na obszarach wiejskich 13,5% ludności, poniżej relatywnej granicy ubóstwa (50% średnich miesięcznych wydatków) – 26,1%, zaś poniżej granicy ubóstwa skrajnego (szacowane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych minimum egzystencji) – 9,2%. „Gospodarstwa domowe na wsi są liczniejsze oraz mają do dyspozycji większą powierzchnię użytkową mieszkań. Najwyższymi wartościami charakteryzują się mieszkania gospodarstw domowych rolników. Obserwuje się, że wydatki domowników na obszarach wiejskich są nieco wyższe, a ich struktura bardziej zbliżona do średniej krajowej w porównaniu z danymi dotyczącymi gospodarstw domowych rolników, co jest podstawą do stwierdzenia, że mieszkańcy obszarów wiejskich pracujący poza rolnictwem częściej reprezentują miejski tryb życia.

Gospodarstwa domowe na wsi przeznaczają dużo mniejsze sumy na kulturę oraz zakup sprzętu sportowego bądź uczestnictwo w sporcie i rekreacji ruchowej. Ludność zamieszkująca obszary wiejskie rzadziej uczestniczy w zajęciach sportowych bądź rekreacyjnych oraz uprawia przeważnie te sporty, które nie wymagają specjalistycznej infrastruktury. Udział mieszkańców wsi korzystających z komputera i Internetu, a także z jakiegokolwiek formy kształcenia ustawicznego, jest niższy niż mieszkańców miast.

Z analizy wyposażenia gospodarstw domowych wynika, że większe różnice są związane z typem gospodarstwa domowego (wyraźnie niższe wskaźniki w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów) niż z typem obszaru zamieszkania (miasto/wieś).

Większy odsetek gospodarstw domowych na obszarach wiejskich niż w miastach jest zagrożony ubóstwem. Jeszcze wyższe wartości przyjmuje on wśród gospodarstw domowych rolników. Ten typ gospodarstw charakteryzuje się także dużym

---

*Współczynnik Giniego jest wskaźnikiem wykorzystywanym do pomiaru nierówności dochodowych. Jego wartość zawiera się w przedziale od 0 do 1, gdzie wyższa wartość współczynnika oznacza większą skalę nierówności. We współczesnych gospodarkach waha się on od 0,250 do 0,650

rozwarstwieniem materialnym. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na obszarach wiejskich był dwukrotnie wyższy niż w miastach. W grupie beneficjentów przeważały gospodarstwa składające się z 5 i więcej osób. Istotny wpływ na poziom życia mieszkańców ma dochód gminy na 1 mieszkańca. Dochody na 1 mieszkańca obrazuje tabela nr 4.

Tabela nr 4. **Dochody na 1 mieszkańca w latach 2002-2011.**

Rok	Gmina Pątnów	Polska – gminy wiejskie	Łódzkie – gminy wiejskie
2002	1304,04	1402,48	1490,97
2003	1487,02	1463,40	1529,18
2004	1421,30	1632,82	1713,86
2005	2056,36	1855,96	1905,70
2006	1957,44	2108,00	2139,77
2007	2110,05	2292,95	2304,27
2008	2640,41	2511,81	2615,89
2009	2558,75	2644,84	2728,76
2010	3037,92	2922,16	3067,41
2011	2630,55	3047,43	3124,81

Na podstawie danych GUS.

1.3. Bezrobocie.

Jednym z najważniejszych problemów w gminie Pątnów jest bezrobocie. Strukturę bezrobocia na przestrzeni lat 2002 -2011 obrazuje tabela nr 5 Zgodnie z art 2 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. z 2008 r. Nr 69,poz.415 z późn. zm) ilekroć jest mowa o bezrobotnym - oznacza to osobę, o której mowa w art. 1 ust. 3 pkt 1 i 2 lit. a-g lub lit. i, j, l, lub cudzoziemca - członka rodziny obywatela polskiego, niezatrudnioną i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nie uczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli:

- a) ukończyła 18 lat,
- b) nie ukończyła 60 lat - kobieta lub 65 lat - mężczyzna,
- c) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy

zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,

d) nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.), o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,

e) nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie,

f) nie złożyła wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej albo po złożeniu wniosku o wpis:

– zgłosiła do ewidencji działalności gospodarczej wniosek o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej i okres zawieszenia jeszcze nie upłynął, albo
– nie upłynął jeszcze okres do, określonego we wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej, dnia podjęcia działalności gospodarczej,

g) nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary pozbawienia wolności odbywanej poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego,

h) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,

i) nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego,

j) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,

k) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego, o którym mowa w art. 70 ust. 6,

l) nie podlega, na podstawie odrębnych przepisów, obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;

Czynnikiem warunkującym bezrobocie jest niedostosowanie popytu i podaży na pracę. Przyczyn takiego stanu rzeczy można doszukiwać się w braku sprawnie działającego systemu koordynacji między sferą kształcenia, a możliwościami

zatrudnieniowymi rynku pracy. Niedostosowany do rynku pracy system edukacyjny niejednokrotnie kształci w zawodach i specjalnościach, na które nie ma zapotrzebowania, przyczyniając się do wzrostu bezrobocia. Problemem jest przede wszystkim niedobór wystarczających informacji o potrzebach kwalifikacyjnych rynku pracy.

Tabela nr 5. Struktura bezrobocia w Gminie Pątnów w latach 2007-2012 wg. stanu na 31.12. danego roku.

Wyszczególnienie	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Bezrobotni ogółem:	219	224	301	277	285	309
w tym: kobiety	120	115	132	124	143	138
z prawem do zasiłku dla bezrobotnych	40	37	55	31	39	49
długotrwale bezrobotni	73	92	122	135	143	141
bez kwalifikacji zawodowych	brak danych	67	74	61	74	71
do 25 roku życia	brak danych	79	107	95	94	100
powyżej 50 roku życia	brak danych	31	49	51	51	61
Ludność w wieku produkcyjnym	3842	3804	3904	3934	3973	3978
Stopa bezrobocia	5,7 %	5,9%	7,7%	7,0%	7,2%	7,8 %

Dane: PUP w Wieluniu. Ewidencja ludności UG Pątnów

Analiza tabeli nr 5 wykazuje, że największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby bez kwalifikacji : w 2008 r -29,91 % ,w 2009 r.- 24,58 %, w 2010 r. – 22,02 %, w 2011 r. -25,96 % w 2012 – 22,98 % ogólnej liczby osób bezrobotnych. Jest też grupa bezrobotnych, która posiada kwalifikację, ale są one nieadekwatne do potrzeb zmieniającego się rynku pracy. System edukacji i kształcenia zawodowego nie nadąża za potrzebami zmieniającego się rynku pracy dlatego też mamy nadprodukcję osób z wykształceniem pedagogicznym, socjologicznym itp.

Niepokoje napawa sytuacji ludzi młodych pozostających bez pracy, gdyż w grupie osób bezrobotnych osoby do 25 roku życia stanowiły w 2008 r. 79 osób jest to 35,26 % ogólnej liczby osób bezrobotnych, w roku 2009 odpowiednio 35,55 % w 2010 – 34,30%, w 2011 – 32,98 % a w 2012 -32,36 % Jak wynika z prowadzonej analizy w warunkach stale zmieniającego się rynku pracy, kariera zawodowa młodych ludzi rozpoczyna się na ogół od rejestracji w urzędzie pracy. Zaobserwowano również, że umiejętności zdobyte w trakcie nauki nie pokrywają się często z wyzwaniem rynku pracy. Dlatego skuteczna walka ze stale wzrastającym bezrobociem młodzieży jest

możliwa jedynie poprzez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej i społecznej. Ich celem powinien być wzrost gospodarczy, co za tym idzie tworzenie nowych miejsc pracy i kształtowanie pewnych zachowań wśród ludzi młodych. Niestety aktualna sytuacja młodzieży na rynku pracy nie nastraja optymistycznie. W szczególnie trudnej sytuacji znajduje się młodzież pochodząca z rodzin o niskich dochodach. Pozostawanie osobą bezrobotną w tej grupie rodzin o niskich dochodach przez dłuższy czas prowadzić może do deprywacji potrzeb i spychania tej osoby na margines życia społecznego. Zła sytuacja dochodowa rodzin sprawia, że pochodzący z nich młodzi ludzie dokonują przypadkowego wyboru szkoły i przyszłego zawodu. Nieodpowiednie wykształcenie może być przyczyną trudności w znalezieniu pracy. Niezwykle istotnym staje się przygotowanie młodzieży do decyzji o wyborze szkoły ponadgimnazjalnej a co za tym idzie przygotowanie do wejścia na rynek pracy.

Bezrobocie jest to taki okres, kiedy w gospodarce państwa liczba miejsc pracy jest mniejsza niż liczba osób jej potrzebujących. Jest to utrata pracy i brak możliwości na znalezienie innej. Osoby bez pracy są ciągle smutne, apatyczne, rozdrażnione. Nie mogą znaleźć sobie miejsca w domu. Nie potrafią normalnie funkcjonować. Czują się gorsi, mają obniżone poczucie własnej wartości. Tracą nie tylko źródło utrzymania, ale także poczucie bezpieczeństwa i wiarę we własne siły. Nie widzą perspektyw na dalsze życie. Najbardziej cierpią na tym ci, którzy mają rodzinę na utrzymaniu. Muszą zapewnić jej byt i godziwe życie. Brak pieniędzy i możliwości zapewnienia podstawowych potrzeb doprowadza z czasem do powolnego rozpadu danej rodziny. Beznadziejność, bieda, utrata bezpieczeństwa, niemożność zapewnienia bytu sobie i rodzinie oraz poczucie winy wobec nich, brak możliwości rozwijania zainteresowań i spełniania ambicji zawodowych doprowadzają do depresji i szerzenia się chorób psychicznych, samobójstw. Jest to wywołane poczuciem bezsilności.

Bezrobocie zawsze ma negatywne skutki dla społeczeństwa. Są nimi: duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystanie zdolności do zatrudnienia bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy ludzi zatrudnionych i niebezpieczeństwo zwiększenia się zjawisk niepożądanych (np. alkoholizm, narkomania, rozwody, samobójstwa)

W bardzo trudnej sytuacji są osoby bezrobotne, które ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy nazywa osobami będącymi w szczególnej sytuacji na rynku pracy i zalicza do nich:

-
- bezrobotnych do 25 roku życia
  - bezrobotnych długotrwale (czyli osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie 2 lat z wyłączeniem okresów odbywania staży i przygotowania zawodowego dorosłych)
  - bezrobotnych po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego,
  - kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
  - bezrobotnych powyżej 50 roku życia,
  - bezrobotnych bez kwalifikacji,
  - bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego,
-

- bezrobotnych bez wykształcenia średniego,
- bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia,
- bezrobotnych niepełnosprawnych.

Masowe bezrobocie jest głęboką rysą na lansowanym przez media obrazie szczęśliwych społeczeństw. W szczególności odnosi się to do bezrobocia długoterminowego, w przypadku którego wraz z brakiem pracy ginie entuzjazm, umiłowanie dobra, upowszechniają się symptomy społecznej frustracji, takie jak kryzysy rodzinne, alkoholizm, przestępczość i narkomania. Ludzie, którzy przez dłuższy czas pozostają bez pracy, stają się niezdolni do tego, by ponownie ją podjąć, tracą nie tylko nadzieję, ale i dotychczasowe aspiracje. Wielu z nich staje się odbiorcami hasła ideologii konfliktu społecznego.

Bezrobocie nie należy postrzegać wyłącznie w kategoriach ekonomicznych. Bezrobocie jest przede wszystkim dramatem ludzkim! Dlatego zjawisko to trzeba ujmować przede wszystkim jako problem etyczny i duchowy symptom panującego w społeczeństwie nieporządku moralnego oraz zakłócenia właściwej hierarchii wartości.

Podstawowy argument przeciw bezrobociu odwołuje się nie tyle do przemysłów gospodarczych i społecznych, ile do przekonania o tym, że praca ma wymiar personalistyczny, tzn. jest warunkiem rozwoju człowieka. Przez pracę człowiek nie tylko przekształca przyrodę, dostosowując ją do swoich potrzeb, ale także urzeczywistnia siebie jako osobę, a także poniekąd bardziej „staje się człowiekiem”. „Pozytywne myślenie” człowieka bezrobotnego, który usiłuje zmienić swoją sytuację, musi polegać na dostrzeżeniu, czy nawet „odkryciu”, samego siebie jako człowieka w rozwoju. Potencjał rozwojowy każdej osoby jest przecież ściśle związany z posiadanym przez nią obrazem samej siebie. Rzeczywistymi barierami rozwoju nie są ani wiek, ani płeć, ani jakiegokolwiek wrodzone właściwości, lecz bariery mentalne, które odbierają wiarę i nadzieję. Jedną z najważniejszych kwestii, na którą trzeba zwrócić uwagę w analizie sytuacji społeczno-mentalnej człowieka zagrożonego bezrobociem lub pozostającego bez zatrudnienia, jest problem jego stosunku do pracy jako wartości. Nie ma nadziei na przezwyciężenie kryzysu, jeśli brakuje motywacji, której dostarczyć powinna sama praca, mająca przecież wymiar i sens nie tylko ekonomiczny, lecz także społeczny i podmiotowy. Wszystko zdaje się świadczyć o tym, iż to nie system, lecz sfera społecznych odniesień moralnych jest przestrzenią, w której rodzi się klęska bezrobocia. Struktury systemu to zaledwie okoliczności, bezrobocie zaś jest faktem ludzkim! Dążąc do przezwyciężenia stwarzanego przez nie dramatu, musimy łączyć rozwiązania systemowe z intensywną pracą na rzecz odnowienia moralności społecznej. Bezrobocie szerzy się w atmosferze obojętności, rodzi antagonizmy, konflikty, poczucie wykluczenia. Zdrowe społeczeństwo może przeciwstawić tym wszystkim zjawiskom zasady: dobra wspólnego, solidarności oraz pomocniczości.

1.4. Niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

- Niesprawność (impairment) - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
- Niepełnosprawność (disability) - każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
- Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap) - ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami. Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Światowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych (The World Programme of Action for Disabled Persons) oraz Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities) podkreślają, iż niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza.

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwale lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania.

W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równo uprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Zdrowie i choroba są nieodłącznymi elementami życia każdego człowieka. Choroba jest przeciwieństwem zdrowia, a więc przeciwieństwem równowagi między organizmem a środowiskiem zewnętrznym. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje zdrowie jako „stan dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego”, a nie tylko jako brak schorzenia czy choroby. Choroba przejawia się zmianą w samopoczuciu, w zmianach biologicznych oraz zmianach statusu społecznego jednostki. Osoba zdrowa jest sprawna życiowo, samodzielna, gotowa podejmować różne role społeczne wybrane przez siebie i przypisane przez społeczeństwo. Długotrwała choroba w pomocy społecznej jest rozumiana jako choroba trwająca dłużej niż 6 miesięcy.

Ostatnie pełne, choć wstępne dane, dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego 2011. Według jego wstępnych wyników w 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła około 4,7 mln. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju wobec 14,3% w 2002 r. (blisko 5,5 mln osób niepełnosprawnych w 2002 roku). Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet. Odsetki te jednak mogą być zaniżone ze względu na występujące niedoszacowania danych.

Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym w zbiorowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem i wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu codziennym.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pątnowie wynika, że niepełnosprawność i długotrwała choroba jest jednym z powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz ze świadczeń rodzinnych. Stanowi to obciążenie dla budżetu państwa i budżetu samorządu.

Tabela nr 6. **Formy pomocy i struktura wydatków związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą według stanu na 31.12.2012 r. w Gminie Pątnów.**

Wyszczególnienie	Formy pomocy	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
Pomoc społeczna	Zasiłki stałe	17	183	71.936
	Zasiłki okresowe	2	6	1.337
	Usługi opiekuńcze	8	1938	51.436
Świadczenia rodzinne	Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	16	169	13.140
	Zasiłek pielęgnacyjny	107	1.129	172.737
	Świadczenie pielęgnacyjne	88	917	474.396

Dane GOPS w Pątnowie

1.5. System pomocy społecznej.

Do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej uchwałą nr XI/40/90 Gminnej Rady Narodowej w Pątnowie z dnia 27 lutego 1990 roku został powołany Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pątnowie. Ośrodek działa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t.Dz.U z 2001 r. Nr 142,poz. 1591 z późn.zm) i ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) oraz statutu nadanego przez Radę Gminy w Pątnowie jak również w innych obowiązujących przepisów prawa. Swoim działaniem ośrodek obejmuje teren całej gminy Pątnów. Teren ten podzielono na IV rejony opiekuńcze. Każdy rejon jest obsługiwany przez wykwalifikowanego pracownika socjalnego.

Podstawowym zadaniem ośrodka jest:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń;
- praca socjalna;
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym i zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup ryzyka;
- 2) sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
- 3) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom mniemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobiastej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;

- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- 13) dożywianie dzieci;
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie;
- 18) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 19) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez ośrodek należy:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozpoznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 5) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez ośrodek należy:

- 1) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- 3) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pątnowie zatrudnia kierownika, 4 pracowników socjalnych (w tym 1 ze środków EFS), 1 pracownika do obsługi świadczeń rodzinnych, 1,75 etatu osób świadczących usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania podopiecznych oraz na 0,75 etatu głównego księgowego.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2008 – 2012 obrazuje poniższa tabela:
Tabela nr 7. **Wydatki na pomoc społeczną ogółem:**

	Wydatki ogółem w zł	w tym dotacja z budżetu państwa w zł
2008 r.	708.520,18	275.126,27
2009 r.	788.875,18	163.954,51
2010 r.	1.005.772,05	472.576,42
2011 r.	763.993,01	308.796,25
2012 r.	830.581,22	361.145,25

Dane ze sprawozdań GOPS

Działania pomocy społecznej koncentrują się przede wszystkim na osobach i rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności
- potrzeby ochrony macierzyństwa,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej choroby,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń finansowych z pomocy społecznej jest określone w art.8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza (od 1 października 2012 r.):

1) na osobę samotnie gospodarującą – 542 zł,

2) na osobę w rodzinie – 456 zł,

przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych powyżej lub w innych okolicznościach uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Rzeczywistą liczbę rodzin i osób objętych pomocą oraz typy rodzin objętych pomocą społeczną obrazuje tabela nr 8

Tabela nr 8. **Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną oraz typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2008 - 2012**

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	401	418	444	364	329
Liczba rodzin objętych pomocą	219	226	238	204	193
Liczba osób w rodzinach objętych pomocą	816	818	824	699	650
Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą ogółem	149	138	136	116	101
Liczba rodzin niepełnych objętych pomocą ogółem	26	27	26	21	17
Liczba rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą ogółem	70	54	57	49	49

Dane ze sprawozdania MIPS-03 GOPS w Pątnowie

Tabela nr 9. Powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Ubóstwo	119	129	124	115	101
Bezdomność	1	4	4	4	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	73	71	59	56
Bezrobocie	50	72	79	73	75
Niepelnosprawność	68	64	68	58	63
Długotrwała choroba	121	104	111	88	92
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	88	197	211	196	172
w tym					
rodziny niepełne	22	25	7	10	8
rodziny wielodzietne	75	56	5	1	0
Przemoc w rodzinie	4	1	1	1	0
Alkoholizm	20	25	25	23	19
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	0	1	2
Zdarzenie losowe	12	11	8	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	1	0	0	0	0

Dane GOPS na podstawie sprawozdań z działalności i MPiPS-03

Powyższa tabela obrazuje główne powody korzystania z pomocy społecznej a tym samym główne problemy społeczne, z którymi muszą sobie poradzić instytucje samorządowe odpowiedzialne za rozwiązywanie istniejących problemów i zaspokajających podstawowe potrzeby ich mieszkańców. Samorząd gminny w celu rozwiązywania problemów społecznych musi przeznaczać środki finansowe na udzielanie pomo-

cy społecznej w postaci różnorodnych świadczeń dostosowanych do potrzeb osób i rodzin. Strukturę wydatków na pomoc społeczną obrazuje tabela nr 10

Tabela nr 10. Struktura wydatków na pomoc społeczną w latach 2008-2012.

Formy pomocy	2008 r.			2009 r.			2010 r.			2011 r.			2012 r.		
	Liczba osób	Liczba świadcz.	Kwota świadcz. w zł.	Liczba osób	Liczba świadcz.	Kwota świadcz. w zł.	Liczba osób	Liczba świadcz.	Kwota świadcz. w zł.	Liczba osób	Liczba świadcz.	Kwota świadcz. w zł.	Liczba osób	Liczba świadcz.	Kwota świadcz. w zł.
Zasilki stałe	9	91	26126,97	10	97	30142,51	14	140	46228,25	15	154	54503,48	17	183	71935,84
Zasilki okresowe	26	118	31143,37	24	93	26817,24	21	72	21687,47	16	69	18148,41	26	75	24643,61
Składki na ubezpiecz. zdrowotne	11	106	3194,30	11	119	3791,00	13	129	3940,66	15	150	4983,06	16	171	6205,00
Zasilki celowe	55	78	32685,77	66	138	39905,85	104	154	65895,44	108	134	37615,06	137		55885,83
Program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania	405	X	185660,23	405	X	224918,14	482	X	194136,40	388	X	169590,00	361	x	184621,19
w tym doposaż. punktów wydaw. posiłków	X	X	29163,13	X	X	34894,68	X	X	35165,23	0	0	0	X	X	34241,15
św. pieniężne na zakup żywności	291	378	85849,10	291	378	93347,22	101	432	109619,95	227	321	77099,45	69	296	72628,74
Posiłki	214	29255	69252,64	229	32740	93796,50	234	35045	100757,00	209	30701	91285,60	173	23817	77751,30
Koszty dowozu posiłków	X	X	1395,36	X	X	2879,74	X	X	2333,71	X	X	1204,95	0	0	0
Usługi opiekuńcze	8	4133	60880,48	8	4885	65145,23	8	4604	73127,00	8	2450	52774,94	8	1938	51435,81
Schronisko	1	122	1012,20	3	579	9744,00	2	177	2765,20	3	758	14943,62	7	861	28513,78
Odplata za DPS	3	25	27989,19	2	24	30167,94	2	24	32508,92	2	24	33765,26	2	24	35932,77
Zasilki celowe z powodu klęski żywiołowej	6	7	8246,00	7	7	6500,00	4	4	3700,00	0	0	0	0	0	0
Zasilki celowe specjalne	68	80	24694,72	66	90	32750,00	87	135	43907,00	49	104	28414,00	57	123	23283,90
Pomoc dla powodzi	0	0	0	0	0	0	8	15	92500,00	0	0	0	0	0	0
Zasilki dla rolników - powódź	0	0	0	0	0	0	5	5	12000,00	0	0	0	0	0	0
Prace społ. uż.	0	0	0	0	0	0	21	4986	35029,80	9	1174	8510,60	0	0	0
Ubezpiecz. Zdrowot za pob. Św. pielęgn.	0	0	0	0	0	0	9	71	3375,64	14	131	6107,00	14	125	5797,38
Dodatek dla pob. św. pielęgn.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	71	137	13700,00		185	18500,00
Razem:	X	X	401633,23	X	X	469881,91	X	X	684541,27	X	X	443055,43	X	X	506755,11

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w sytuacjach, w których zostały zagrożone podstawowe warunki ich egzystencji bądź też jakość ich życia obniżyła się

poniżej społecznie akceptowanego minimum. Jej celem jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin. Potrzeby to odczuwalne braki, które mogą być uświadomione lub nieuświadomione, przy czym nieświadomość dotyczy w szczególności osób upośledzonych psychicznie.

Głównym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Godność jest wartością konstytucyjną, bowiem Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art.30 stanowi, iż przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela, oraz że jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Godność ludzka jest więc kategorią normatywną, przy czym chodzi tu o godność osobową, a nie osobistą, która jest synonimem czci, dobrego imienia i jako taka zależna jest od samo percepcji jednostki oraz od postaw innych ludzi. Godność osobowa, jako źródło praw jednostki, jest tym, co stanowi prawdziwą istotę człowieczeństwa w każdym człowieku.

Funkcja pomocy społecznej jest regulowana przepisami wchodzącymi w skład socjalnego prawa publicznego. Przyjmuje się, że zabezpieczenie społeczne przewidziane postanowieniami art.67 ust.1 Konstytucji RP obejmuje swoim zakresem ubezpieczenia społeczne, zaopatrzenie społeczne i pomoc społeczną, jednakże ta ostatnia zajmuje tu pozycję szczególną, a mianowicie pełni rolę uzupełniającą w stosunku do ubezpieczeń społecznych oraz zaopatrzenia społecznego i jest skierowana tylko do tych, którzy nie zostali objęci świadczeniami przewidzianymi ubezpieczeniami społecznymi i zaopatrzenia społecznego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pątnowie od czerwca 2008 rok realizuje projekt systemowy *„Bądź aktywny – tylko Ty możesz coś zmienić”* współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Poddziałania 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Wartość projektu od początku jego realizacji to kwota 543.358,35 zł w tym wkład własny 57.058,89 zł. W ramach projektu realizowano zadania niestandardowe, wykraczające poza możliwości ustawowe pomocy społecznej. Osoby biorące udział w projekcie mogły otrzymać pomoc wszechstronnie rozwijająca ich możliwości społeczne i intelektualne. W ramach projektu przeszkolono 57 osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo. Osoby te po odbyciu zajęć i warsztatów aktywizujących z psychologiem i doradcą zawodowym odbyły szkolenia zawodowe oraz warsztaty z zakresu umiejętności wychowawczych, z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego, obsługi komputera itp.

Z osobami biorącymi udział w projekcie został spisany kontrakt socjalny. Działania zawarte w kontraktach socjalnych zawierały instrumenty aktywnej integracji takie jak aktywizację zawodową, aktywizację edukacyjną i zdrowotną a także aktywizację społeczną. W ramach projektu sfinansowany jest także etat pracownika socjalnego odpowiedzialnego za aktywizację środowiska lokalnego w pomocy osobom biorącym udział w projekcie do udziału w życiu społeczności lokalnej.

Dzięki realizacji projektu ośrodek został wyposażony w meble, sprzęt komputerowy, kamerę, faks, telefon i inny niezbędny sprzęt audiowizualny oraz materiały biurowe i eksploatacyjne (tusze, tonery).

Wysokość środków przeznaczonych na poszczególne działania w projekcie w latach 2008-2012 obrazuje tabela nr 11

Tabela nr 11 **Działania w projekcie „Bądź aktywny – tylko Ty możesz coś zmienić” w latach 2008-2012**

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Zadanie 1. Aktywna integracja	25488,34	38556,69	28461,37	30326,8	50237,61
Zadanie 2. Praca socjalna	24529,85	38817,85	42668,01	25268,14	52946,80
Zadanie 3. Zasiłki celowe i pomoc w naturze	5320,88	8129,64	7907,64	10438,00	16898,19
Zadanie 4. Działania o charakterze środowiskowym			2064,71	2522,08	23236,83
Zadanie 5. Prace społecznie użyteczne	1544,81	3035,43	3656,59	127,8	0
Zadanie 6. Zarządzanie projektem	4738,60	17794,36	25377,24	11526,68	14229,88
Koszty pośrednie	3765,13			10791,98	12950,42
Wartość projektu ogółem:	65387,61	106333,97	110135,56	91001,48	170499,73
Liczba osób objętych działaniami projektu	8	10	12	12	15

Na podstawie bilansu realizacji projektu.

W roku 2010 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pątnowie realizował projekt konkursowy „Aktywna integracja szansą na lepszą przyszłość” dla 34 osób. Projekt był adresowany do młodzieży w wieku od 15 do 18 lat z terenu gminy **Pątnów**. Nabór młodzieży do udziału w projekcie był prowadzony do końca maja 2010 r. Projekt był realizowany w ramach Działania 7.3 *Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji* Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Wartość projektu wyniosła 45.479,98 zł.

Celem głównym projektu było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu młodzieży z terenu gminy Pątnów poprzez umożliwienie im uczestnictwa w koloniach z programem profilaktycznym z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przygotowania do życia w rodzinie i społeczności lokalnej.

Cele szczegółowe to:

- Zwiększenie wiedzy na temat zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu i środków odurzających.
- Zwiększenie wiedzy na temat różnego rodzaju uzależnień (np. telefonu komórkowego, Internetu, telewizji, gier komputerowych itp.)
- Zwiększenie wiedzy na temat roli małżonka i rodzica we współczesnej rodzinie.
- Propagowanie zdrowego stylu życia i aktywnego wypoczynku.
- Rozwijanie umiejętności funkcjonowania w grupie i społeczeństwie, poprzez przedstawienie zasad funkcjonowania społeczeństwa demokratycznego.
- Zdobycie wiedzy na temat regionu w którym odbywają się kolonie.

Cele projektu były zgodne z zasadami Priorytetu VII PO KL, gdyż rozwijały aktywne formy integracji społecznej umożliwiające młodzieży nabycie wiedzy z zakresu pełnienia pewnych ról zarówno w rodzinie jak i w społeczeństwie lokalnym oraz wiedzy z zakresu zagrożeń, które mogą przeszkodzić w prawidłowym wypełnianiu tych ról. Poprzez zdobycie wiedzy na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz wiedzy na temat ról w rodzinie i społeczeństwie, młodzież będzie mogła przezwyciężyć różnego rodzaju bariery w podejmowaniu nauki i pracy oraz zdobyć umiejętność pełnej integracji ze społecznością lokalną. Projekt wspierał inicjatywy lokalne o charakterze informacyjnym, szkoleniowym i promocyjnym mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich.

Projekt oprócz programów profilaktycznych obejmował 10 dniowy wypoczynek w Kotlinie Kłodzkiej. Kolonia zakwaterowana była w malowniczym **Zieleńcu od 19.07.2010 r. do 29.07.2010 r.** Młodzież zwiedziła **twierdzę warowną w Kłodzku, kaplicę czaszek w Czermnej, Japoński Ogród w Jarkowie, Kaplice w Wambierzycach, Jaskinię Niedźwiedzią w Kletnie.** Z przewodnikiem górskim weszła na **Szczeliniec** i przewędrowała przez masyw **Błędnych Skał**. Brała udział w igraszkach wodnych w **Aquaparku w Kudowie Zdroju**. Zwiedziła **Park Zdrojowy w Kudowie Zdroju**. W programie kolonii przewidziana była również piesza wycieczka do **Dusznik Zdroju** w czasie, której odwiedziono przemierzając się ścieżką dydaktyczną **Torfowiska pod Zieleńcem**, a w **Dusznikach Park Zdrojowy** z pijalnią wód mineralnych oraz liczne atrakcje kulturalne jakie w okresie wakacji oferują władze Dusznik dla turystów.

Każdy uczestnik projektu otrzymał certyfikat ukończenia programu profilaktycznego z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i certyfikat ukończenia programu przygotowania do życia w rodzinie i społeczeństwie. Projekt łączył przyjemne z pożytecznym.

Ośrodek pomocy społecznej realizuje również zadania z systemu świadczeń rodzinnych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach

rodziny (Dz. U. z 2006 r Nr 139, poz.992 z późniejszymi zmianami) oraz zadania z zakresu ustawy z dnia 7 września 2007 r o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 z późniejszymi zmianami)

Świadczenia rodzinne są udzielane na okresy zasiłkowe trwające od 01.11 danego roku do 31.10. roku następnego. Świadczenia są udzielane począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek z prawidłowo wypełnioną dokumentacją.

System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości, uwzględniającą regułę, że osobami w pierwszej kolejności zobowiązanymi do łożenia na utrzymanie dzieci są ich rodzice. W przypadku, gdy ich środki i uprawnienia są niewystarczające do wychowania i utrzymania dzieci, przysługuje pomoc państwa w postaci świadczeń rodzinnych. W sytuacji osób samotnie wychowujących dzieci oznacza to konieczność zasądzenia alimentów na rzecz dziecka od drugiego z rodziców.

Dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie jest obok posiadania dziecka na utrzymaniu głównym kryterium uprawniającym do świadczeń rodzinnych. Kryterium dochodowe dotyczy dochodu netto tj. po odliczeniu podatku dochodowego, składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne i wynosi 539 zł na osobę (lub 623 zł/ osobę jeżeli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne) a od 1.01.2013 r. przy becikowym 1.922 zł/osobę. Jedynym świadczeniem, które przysługuje bez względu na dochód jest zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne (to ostatnie obowiązuje jedynie do 30.06.2013 r.) .

Świadczenia rodzinne podzielone są na dwie podstawowe grupy:

I. zasiłki rodzinne z dodatkami

1. zasiłek rodzinny (wysokość zasiłku uzależniona jest od wieku dziecka i wynosi na dziecko w wieku do 5 roku życia 77 zł, powyżej 5 roku życia do 18 roku życia wynosi 106 zł, powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia 115 zł) oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:

- urodzenia dziecka (1000 zł jednorazowo)
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (400 zł)
- samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania (400 zł)
- samotnego wychowywania dziecka (170 zł na dziecko, nie więcej jednak niż 340 zł na wszystkie dzieci, a w przypadku dziecka niepełnosprawnego kwotę dodatku zwiększa się o 80 zł, nie więcej jednak niż o 160 zł na wszystkie dzieci)
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (80 zł miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego)
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (60 zł na dziecko w wieku do 5 lat , 80 zł na dziecko w wieku powyżej 5 lat do 24 roku życia, gdy się uczy)
- rozpoczęcia roku szkolnego (100 zł jednorazowo)
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejsce zamieszkania (90 zł na zamieszkanie w internacie lub 50 zł na dojazdy do szkoły – wypłacany przez 10 miesięcy w roku.)
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka „becikowe”(1000 zł)

II. świadczenia opiekuńcze:

- świadczenie pielęgnacyjne (520 zł – z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności w przypadku dziecka oraz znacznym stopniem niepełnosprawności w przypadku osoby dorosłej))
- zasiłek pielęgnacyjny (153 zł dla osób niepełnosprawnych z niezdolnością do samodzielnej egzystencji i w wieku powyżej 75 lat)

Za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne opłacane są **składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe**. Organ realizujący świadczenia rodzinne opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości świadczenia pielęgnacyjnego przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobietę i 25-letniego przez mężczyznę, jednak nie dłużej niż przez 20 lat. Składek nie opłaca się za osoby podlegające obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z innego tytułu.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane są za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne oraz za osoby pobierające dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.

Świadczenia rodzinne realizowane są przez ośrodek ze środków budżetu państwa będących w dyspozycji wojewodów. Ustawa zawiera przepisy pozwalające gminom dodatkowo wspierać rodziny w ramach systemu świadczeń rodzinnych – poprzez przyznanie, w drodze uchwały Rady Gminy, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka (na podstawie art. 22a ustawy) lub poprzez zwiększenie kwot dodatków do zasiłku rodzinnego (na podstawie art. 15a ustawy); te dodatkowe świadczenia gminy finansują ze środków własnych. Nasza gmina z tego prawa nie korzysta. Rodzaje i wydatki na poszczególne świadczenia rodzinne i Fundusz Alimentacyjny obrazuje tabela nr 12.

Tabela nr 12. Rodzaje świadczeń rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego w latach 2008-2012.

Lp.	Wyszczególnienie	2008 r.			2009 r.			2010 r.			2011 r.			2012 r.		
		Liczba osób	Liczba świadcz.	Wartość świadcz. w zł.	Liczba osób	Liczba świadcz.	Wartość świadcz. w zł.	Liczba osób	Liczba świadcz.	Wartość świadcz. w zł.	Liczba osób	Liczba świadcz.	Wartość świadcz. w zł.	Liczba osób	Liczba świadcz.	Wartość świadcz. w zł.
1.	Zasiłki rodzinne (a+b+c) z tego:	1200	13191	802724,00	1005	11629	752390,00	955	10980	944455,00	921	10506	903014,00	827	9439	831670,00
	a) na dziecko do 5 roku życia	X	2.865	137520,00	X	2579	131932,00	X	2663	181084	X	2604	177072,00	X	2303	159754,00
	b) na dziecko powyżej 5 r.ż. do ukończenia 18 r.ż.	X	9.241	591424,00	X	8058	549192,00	X	7385	672035	X	6922	629902,00	X	6245	582575,00
	c) na dziecko powyżej 18 r.ż. do ukończenia 24 r.ż.	X	1.085	73780,00	X	992	71266,00	X	932	91336,00	X	980	96040,00	X	891	89341,00
2.	Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	42	308	121281,20	40	315	122294,00	40	356	137678,39	50	414	161200,50	39	305	119413,70
3.	Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	52	52	52000,00	57	57	57000,00	61	61	61000,00	30	30	30000,00	38	38	38000,00
4.	Dodatek z tytułu samotn. wychowywania dziecka	35	397	68450,00	34	379	65390,00	27	303	52470,00	24	262	45500,00	24	224	39040,00
5.	Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawn.	37	391	29780,00	32	313	24020,00	25	267	20640,00	23	241	18840,00	16	169	13140,00
6.	Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	716	716	71600,00	733	733	73300,00	673	673	67300,00	662	662	66200,00	564	564	56400,00
7.	Dodatek z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania	228	2092	105600,00	193	1883	95190,00	182	1785	90210,00	176	1714	87220,00	173	1619	83110,00
8.	Zasiłek pielęgnacyjny	104	1145	175185,00	89	1055	161415,00	96	1046	160038,00	90	1036	158508,00	107	1129	172737,00
9.	Świad. pielęgnacyjne	23	242	101472,00	22	244	105944,00	48	473	245683,00	77	776	401613,50	88	917	474396,50
10.	Składki na ubez... społ.	11	116	12432,90	9	104	11555,08	14	136	18047,30	18	206	27093,01	20	208	28995,75
11.	Dodatek z tytułu wielodzietności	227	2482	198560,00	190	2204	176320,00	171	1960	156800,00	155	1718	137440,00	136	1559	124720,00
12.	Zaliczka alimentacyjna	31	264	52100,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodz. dziecka	73	73	73000,00	79	79	79000,00	93	93	93000,00	55	55	55000,00	62	62	62000,00
14.	Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego	30	90	20340,00	32	353	81230,00	28	299	68570,00	28	321	81670,00	31	325	96221,55
	Ogółem:	X	21559	1884525,10	X	19348	1805048,08	X	18432	2115891,69	X	17941	2173299,01	X	16558	2139844,50

System świadczeń rodzinnych tworzony jest jako system poza ubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych ze środków budżetu państwa. Jak z powyższego zestawienia świadczeń wynika, katalog aktualnych świadczeń rodzinnych jest bardzo rozbudowany i stanowi instrument polityki rodzinnej i jest wykorzystywany do realizacji jej celów. Głównym celem polityki rodzinnej jest tworzenie warunków dla powstania i rozwoju rodziny, a zwłaszcza dla prawidłowego wypełniania funkcji rodzinnych, w szczególności prokreacyjnej, opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej.

Realizacja polityki rodzinnej oznacza między innymi odpowiednią redystrybucję środków finansowych do rodzin ponoszących koszty utrzymania i wychowania młodego pokolenia. Znaczące zróżnicowanie sytuacji rodzin – z jednej strony – oraz ograniczone możliwości budżetu państwa – z drugiej strony – wymagają, by działania te miały charakter selektywny i były skierowane przede wszystkim do tej części rodzin, która znajduje się w trudnych warunkach materialnych.

Do zadań ośrodka należy przyznawanie, ustalanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszący wydatki związane z jego zajmowaniem.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175 % kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym (799,18 zł x 175 % = 1.398,56 zł) i 125 % tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku.

Normatywna powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego, w którym znajduje się tylko jeden lokal mieszkalny (dom jednorodzinny), w przeliczeniu na liczbę członków gospodarstwa domowego nie może przekraczać:

1. 35 m² - dla 1 osoby,
2. 40 m² - dla 2 osób,
3. 45 m² - dla 3 osób,
4. 55 m² - dla 4 osób,
5. 65 m² - dla 5 osób,
6. 70 m² - dla 6 osób, a w razie zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym większej liczby osób dla każdej kolejnej osoby zwiększa się normatywną powierzchnię tego lokalu o 5 m².

Wysokość dodatku mieszkaniowego stanowi różnicę między wydatkami przypadającymi na normatywną powierzchnię użytkową zajmowanego lokalu mieszkalnego, a kwotą stanowiącą wydatki poniesione przez osobę otrzymującą dodatek w wysokości:

15 % dochodów gospodarstwa domowego – w gospodarstwie jednoosobowym,
 12 % dochodów gospodarstwa domowego – w gospodarstwie 2-4-osobowym,
 10 % dochodów gospodarstwa domowego – w gospodarstwie 5-osobowym i
 większym.

Liczbę rodzin i wielkość środków przeznaczonych na wypłatę dodatków
 mieszkaniowych obrazuje tabela nr 13

Tabela nr 13. **Realizacja dodatków mieszkaniowych w latach 2008-2012.**

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych	2	3	2	3	3
Liczba świadczeń	8	15	19	30	26
Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w zł	1.192,59	2.474,87	906,33	6.543,83	8.142,41

Dane ze sprawozdań GOPS w Pątnowie.

1.6. Oświata.

Edukacja ma ogromną wartość dla człowieka zarówno w wymiarze kapitału, który wnosi on na rynek pracy, jak i w dalszym jego rozwoju osobistym, niezwiązanym z ekonomicznymi perspektywami. Pojedynczy człowiek, jako jednostka uzyskująca wykształcenie, nie bierze jednak pod uwagę tzw. zewnętrznych efektów wykształcenia, wyrażających się m.in. w tym, że wzrost jego wykształcenia zwiększa nie tylko jego wydajność, lecz także wydajność jego współpracowników. Owe efekty zewnętrzne sprawiają, że edukacja jest w teorii ekonomii zaliczana do grupy dóbr pożądanых. Zadaniem państwa jest stworzenie takich warunków, aby każdy jego obywatel miał dostęp do kształcenia i edukacji.

Równość w dostępie dzieci i młodzieży do edukacji, będącą podstawowym warunkiem realizacji jej praw do nauki, rozwoju i osiągnięcia dobrobytu, zapewnia się poprzez odpowiednią politykę edukacyjną państwa, realizowaną w określonych warunkach podaży i popytu na edukację. Popyt społeczny na edukację kształtują czynniki demograficzne, społeczne, ekonomiczne i inne.

Po reformie systemu oświaty przeprowadzonej w latach 90-tych wszystkie publiczne szkoły i instytucje oświatowe są prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego: gminy, powiaty i województwa. Zakładanie publicznych przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów jest zadaniem własnym gminy.

Na terenie gminy Pątnów działają trzy gimnazja w miejscowościach Pątnów, Dzierzniki i Załęcze Małe oraz siedem szkół podstawowych w miejscowościach: Kamionka, Popowice, Pątnów, Grębień, Dzierzniki, Załęcze Wielki, Załęcze Małe oraz jedna szkoła podstawowa prowadzona przez Stowarzyszenie Szkół Katolickich w miejscowości Bieniec. Liczbę uczniów, etatów nauczycielskich i obsługi oraz oddziałów każdej z placówek obrazuje tabel nr 14 i nr 15.

Tabela nr 14 . Gimnazja na terenie Gminy Pątnów według stanu na 31.12. 2012 r.

Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba etatów nauczycieli	Liczba etatów obsługi
Publiczne Gimnazjum w Pątnowie	4	95	11,63	1,92
Publiczne Gimnazjum w Dzierżnikach	3	80	6,61	1,00
Publiczne Gimnazjum w Załączu Mały	3	67	6,78	1,44
R a z e m:	10	242	25,02	4,36

Tabela nr 15. Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Pątnów według stanu na 31.12. 2012 r.

Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba etatów nauczyciel	Liczba etatów osób obsługi
Publiczna Szkoła Podstawowa w Pątnowie	6	138	8,09	1,67
Publiczna Szkoła Podstawowa w Popowicach	6	35	5,89	1,43
Publiczna Szkoła Podstawowa w Grębieniu	6	37	6,59	1,12
Publiczna Szkoła Podstawowa w Dzierżnikach	6	103	10,85	2,90
Publiczna Szkoła Podstawowa w Załączu Małym	6	67	8,39	3,13
Publiczna Szkoła Podstawowa w Załączu Wielkim	6	33	7,16	1,33
R a z e m	X	413	46,97	11,58

Na terenie gminy Pątnów działa również 7 przedszkoli publicznych oraz przedszkole prowadzone przez Stowarzyszenie Szkół Katolickich w Bięcu. Obsadę pedagogiczną i liczbę przedszkolaków w poszczególnych placówkach obrazuje tabela nr 16.

Tabela nr 16. Przedszkola na terenie Gminy Pątnów według stanu na dzień 31.12.2012 r.

Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba przedszkolaków	Liczba etatów nauczycieli	Liczba etatów obsługi
Publiczne Przedszkole w Pątnowie	2	50	2,00	2,00
Publiczne Przedszkole w Popowicach	1	15	1,00	0,00
Publiczne Przedszkole w Grębieniu	1	20	1,23	1,00
Publiczne Przedszkole w Dietrznikach	2	48	2,17	1,00
Publiczne Przedszkole w Załączu Małym	2	44	2,00	1,00
Publiczne Przedszkole w Załączu Wielkim	1	20	1,36	1,00
Publiczne Przedszkole w Kamionce	1	22	1,86	0,83
R a z e m:	10	219	11,62	6,83

W poszczególnych placówkach znajdują się stołówki szkolne lub punkty wydawania posiłków wyposażone ze środków przekazanych w ramach Programu Rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pątnowie.

Liczby osób korzystających z dożywiania i koszty utrzymania poszczególnych stołówek obrazuje tabela nr 17.

Tabela nr 17. **Stołówki szkolne na terenie gminy Pątnów** - stan na 31.12.2012 r.

Wyszczególnienie	Koszty utrzymania	Liczba dzieci żywionych	W tym liczba dzieci żywionych przez ops
ZSS w Pątnowie	68842,42	113	46
ZSS w Grębieniu	20497,00	38	11
ZSS w Dietrznikach	69304,58	75	34
ZSS w Załęczu Małym	48719,65	101	46
ZSS w Załęczu Wielkim	17064,56	25	9
Punkt wydawania posiłków w Popowicach	3500,00	15	15
Punkt wydawania posiłków w Kamionce	0	1	1
Punkt wydawania posiłków w Bieńcu	....	11	11
Ogółem:		379	173

Placówki oświatowe prowadzą również świetlice szkolne, w których prowadzone są m.in. zajęcia poza lekcyjne. Koszty i obsadę kadrową tych placówek obrazuje tabela nr 18.

Tabela nr 18. **Świetlice szkolne na terenie gminy Pątnów** - stan na 31.12.2012 r.

Wyszczególnienie	Koszty utrzymania	Liczba dzieci korzystających	Liczba nauczycieli
ZSS w Pątnów	22.749,00	139	0,29
ZSS w Grębieniu	5.660,19	35	0,10
ZSS w Dietrznikach	11.788,02	105	0,20
ZSS w Załęczu Wielkim	21.641,10	29	0,35
ZSS w Załęczu Małym	15.355,88	80	0,33
Ogółem:	77.194,19	388	1,27

Czynnik demograficzny jest tym, który w sposób najbardziej oczywisty kształtuje popyt społeczny na edukację, zwłaszcza na poziomie kształcenia obowiązkowego tj. na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. Malejąca liczba urodzeń w naszej gminie będzie wpływała na bardzo znaczne zmniejszenie się populacji uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach. Demografia nie przewiduje też wzrostu urodzeń w obecnej dekadzie. Zmniejszenie populacji uczniów szkół podstawowych i uczniów gimnazjum stawia przed samorządem gminy poważne wyzwanie dotyczące rozwiązania problemu nauczycieli. Kadre tę należy zagospodarować tworząc alternatywne miejsca pracy.

1.7. Opieka zdrowotna.

Na sytuację zdrowotną i socjalną mieszkańców gminy istotny wpływ ma dostęp do opieki medycznej. Na terenie gminy Pątnów działają dwa niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej: NZOZ MARMET w Dietrznikach lekarz medycyny Marek Hrabański i NZOZ KAMED w Pątnowie lekarz medycyny Peyman Mokri. O zdrowe uzębienie mieszkańców naszej gminy dba Gabinet Stomatologiczny w Dietrznikach, który prowadzi lekarz stomatolog Marzena Włodarek - Mokri.

1.8. Kultura i sport.

W miejscowości Popowice w 1989 r. powstał Zespół Folklorystyczny. 3 września tego samego roku zadebiutował on w III Przeglądzie Zespołów Ludowych Kół Gospodyń Wiejskich „O orginowy wionek” i otrzymał dyplom uznania za kulturę wokalną.

Początkowo Zespół zajmował się śpiewem piosenek ludowych, później skoncentrował się na teatrze obrzędowym, a w ostatnich latach dodatkowo zajmuje się kabaretem oraz tańcem.

Zespół Folklorystyczny z Popowic zdobył wiele nagród i wyróżnień na festiwalach i przeglądach folkloru – w 1995 r. zdobył nagrodę im. Profesora Józefa Burszy na Festiwalu Śpiewaków i Kapel Ludowych w Kazimierzu Dolnym; w 1996 r. nagrodę „Dziennika Nowej Wsi”; w 1998 r. I nagrodę na Ogólnopolskim Przeglądzie Teatrów Wsi Polskiej w Baranowie Sandomierskim; w 2001 r. I nagrodę w Ogólnopolskim Konkursie Tradycyjnego Tańca Ludowego w Rzeszowie; w 2003 r. podczas XVIII Przeglądu Dorobku Twórców Ludowych i Popularyzatorów Kultury Zespołowi przyznana została nagroda im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla Kultury Ludowej”- najwyższe polskie odznaczenie dla twórców ludowych; w 2006 r. „Złotego Jelonka” na Międzynarodowym Jarmarku Folkloru w Węgorzewie.

Za szczególną działalność w krzewieniu kultury ludowej kierownik Zespołu – Pani Edwarda Lach otrzymała w 2007 r. nagrodę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Na terenie Gminy Pątnów działa Młodzieżowa Orkiestra Dęta „Ogniki”. Orkiestra powstała 17 lutego 2007 r. kiedy to 30 osób rozpoczęło naukę gry na instrumentach pod czujnym okiem Bogdana Krzaka będącego kapelmistrzem Orkiestry. Początkowo zajęcia indywidualne odbywały się w trzech miejscowościach z czasem jednak młodzi adepci zaczęli spotykać się na wspólnych próbach. Istotną rolę w zintegrowaniu się grupy miały warsztaty muzyczne w ośrodku ZHP

„ Nadwarciański Gród” w Załęczu Wielkim, które odbyły się po raz pierwszy w czerwcu 2007 r. i od tamtej pory są organizowane co roku. Pomimo młodego stażu Orkiestra ma już na swoim koncie płytę z kolędami oraz nagranie dla TVP Łódź. Orkiestra Dęta „Ogniki” swoimi występami uświetnia wszelkiego rodzaju uroczystości gminne.

Zadania własne obejmujące sprawy kultury fizycznej Gmina Pątnów wykonuje poprzez powierzenie wykonania tych zadań organizacjom pozarządowym oraz podmiotom prowadzącym działalność publiczną na terenie gminy Pątnów lub na rzecz jej mieszkańców w ramach otwartych konkursów ofert. W latach 2006 – 2010 zadania te wykonywało Gminne Ludowo-Uczniowskie Stowarzyszenie Sportowe w Pątnowie, którego oferty zwyciężyły w otwartych konkursach ofert. Głównym celem zadania było propagowanie wśród dzieci, młodzieży i dorosłych aktywności ruchowej dla zachowania sprawności fizycznej. Gminne Ludowo-Uczniowskie Stowarzyszenie Sportowe w Pątnowie w ramach tego zadania organizowało oraz uczestniczyło w następujących zawodach sportowych: Gminny Turniej Tenisa Stołowego, Gminny Turniej Szachowo-Warcabowy, Gminne Zawody Lekkoatletyczne-Czwórbój, Gminne Mistrzostwa w Biegach Przelajowych, Gminny Turniej Piłki Nożnej Szkół Podstawowych, Gminny Turniej Piłki Nożnej Szkół Gimnazjalnych, Gminny Turniej Piłki Ręcznej Chłopców i Dziewcząt, Gminny Turniej Piłki Siatkowej Szkół Podstawowych i Gimnazjalnych, Gminny Turniej Gier i Zabaw dla Najmłodszych -Dziecinada, Gminny Turniej Piłki Siatkowej dla dorosłych i młodzieży, Gminna Liga Amatorska Siatkówki.

W 2012 r. Wójt Gminy Pątnów ogłosił trzy otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych-„Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej”.

Pierwszy został ogłoszony 21.06.2012 r. Wysokość środków przeznaczonych na realizację zadania wynosiła 10.000,00 zł. Konkurs został unieważniony z powodu braku ofert.

Drugi konkurs został ogłoszony 30.08.2012 r. Wysokość środków przeznaczonych na realizację zadania wynosiła 10.000,00 zł. W wyznaczonym terminie wpłynęła jedna oferta – Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Wsi Pątnów. Oferta ta nie spełniała wymogów zawartych w ogłoszeniu, w związku z powyższym na podstawie art. 18a ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. Z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.) konkurs został unieważniony.

Trzeci konkurs został ogłoszony 05.10.2012 r. Wysokość środków przeznaczonych na realizację zadania wynosiła 5.000,00 zł. Konkurs został unieważniony z powodu braku ofert.

Na terenie Gminy Pątnów w miejscowościach: Bieniec, Dietrzyniki, Grębień, Kałuże, Kamionka, Kluski, Pątnów, Popowice, Załęcze Małe i Załęcze Wielkie działają Koła Gospodyń Wiejskich. Członkinie tych Kół co roku uczestniczą w imprezie masowej Województwa łódzkiego pod nazwą Jarmark Wojewódzki, gdzie prezentują zrobione przez siebie różnego rodzaju ozdoby (stroiki, serwetki, obrusy), a także potrawy naszego regionu.

II. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE PODSTAWOWYCH KWESTII SPOŁECZNYCH.

Wyróżnikiem poznawczej polityki społecznej jest skupienie uwagi na kwestiach społecznych oraz sposobach ich ograniczania i rozwiązywania. Mamy tu na myśli politykę społeczną rozumianą jako działalność na rzecz usuwania przeszkód blokujących poprawę jakości życia w jej rozmaitych przejawach i skalach współżycia społecznego. Istnieje przekonanie, że mobilizujące i owocne może być tylko takie działanie, które zmierza do polepszenia jakości życia szerokich kręgów społecznych.

Słowo „kwestia” znaczy: „zagadnienie do rozwiązania, coś trudnego, z czym należy się uporać”. W polityce społecznej termin „kwestie społeczne” jest używany w znaczeniu węższym i szerszym. Na poziomie gminy będziemy mieli do czynienia z „kwestiami społecznymi” o znaczeniu węższym opartych na pytaniach: zaspokojenie jakich potrzeb jest blokowane? Możemy wówczas mówić: o kwestii ubóstwa, bezrobocia, braku mieszkań socjalnych, marginalizacji, opieki zdrowotnej, dostępu do edukacji itp. Innym pytaniem będzie: zaspokojenie czyich potrzeb jest blokowane? Jakie grupy ludności są upośledzone równocześnie pod szeregiem względów? Wtedy wyróżnić możemy np. kwestię chłopską, dyskryminacji kobiet, kwestię przemocy w rodzinie, osób w podeszłym wieku, kwestię osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.

Rozwiązując kwestie społeczne na poziomie gminy musimy zadać sobie pytanie o siłę i rodzaj zależności między blokadami zaspokojenia podstawowych potrzeb a poziomem i sposobem funkcjonowania podmiotów gospodarczych na terenie gminy, przemianami w strukturze społeczeństwa, regułami porządku społecznego, wzorcami kulturowymi i tradycjami społecznymi.

Oczywistym jest, że jakość życia jednostki, grup społecznych i społeczności lokalnej jest kategorią wielowymiarową podobnie jak wielowymiarowe są uwarunkowania jej poprawy. Oznacza to, że żadna kwestia społeczna czy też problem społeczny nie może być dostatecznie rozpoznany siłami jednej instytucji, dlatego też istotnym jest, aby w rozwiązywanie kwestii społecznych istniejących w gminie włączyły się wszystkie podmioty mające na celu dobro naszej społeczności.

Prognoza zmian w zakresie polityki społecznej dotyczy będzie :

1. Ograniczenia bezrobocia do akceptowanego minimum niosącego ze sobą szacunek dla pracy.
2. Ograniczenia ubóstwa osób i rodzin.
3. Wyeliminowania bezdomności.
4. Wypracowania form opieki i pielęgnacji oraz spędzania czasu wolnego dla starzejącego się społeczeństwa.
5. Wypracowania systemu wsparcia dla rodzin w tym:
  - z problemem uzależnień,
  - dotkniętych przemocą w rodzinie.
6. Wypracowania form wsparcia dla dzieci i młodzieży.
7. Niwelowanie wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych.

1. Analiza SWOT.

Do opracowania mocnych i słabych stron problematyki dotyczącej polityki społecznej na terenie gminy Pątnów zastosowaliśmy analizę SWOT jako dobre narzędzie do określenia celów strategicznych. Nazwa SWOT pochodzi od słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Analiza SWOT została przeprowadzona z udziałem pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pątnowie biorących udział w opracowaniu strategii. W poniższej analizie dominować będą kwestie dotyczące przede wszystkim pomocy społecznej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wykwalifikowana i doświadczona kadra ośrodka pomocy społecznej, • dobre wyposażenie informatyczne ośrodka (sprzęt komputerowy, oprogramowanie, drukarki), • dobrze wyposażony ośrodek w sprzęt biurowy i elektroniczny (meble, ksero, fax, rzutnik multimedialny, kamera, aparat fotograficzny, dyktafon) • duże doświadczenie w realizacji projektów EFS. • stabilna sytuacja kadrowa, • bardzo dobre wyposażenie stołówek szkolnych. • systematyczne prowadzenie pracy socjalnej i wizytacji środowisk objętych pomocą. • solidaryzm społeczny w stanach zagrożenia zdarzeniami losowymi. • dobra współpraca i szerokie kontakty z kadrą ośrodków ościennych. • dobrze rozwinięta infrastruktura oświatowa, • finansowanie przez gminę profilaktyki uzależnień, kształtowanie postaw prozdrowotnych, • dobrze rozwinięta baza obiektów sportowych, • wykwalifikowana kadra wychowawców i kierowników placówek wypoczynku dzieci i młodzieży, • duże doświadczenie kadry ops w organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży, • atrakcyjne turystycznie położenie części gminy na terenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego i w dorzeczu rzeki	<ul style="list-style-type: none"> • zadłużenie powodujące złą kondycje finansową gminy, • brak pokoju zapewniającego intymność przeprowadzanych rozmów z podopiecznymi, • niskie dochody własne gminy, • brak podwyżek wynagrodzeń pracowników ops z uwagi na złą kondycję finansową gminy, • brak środowiskowego domu dla osób niepełnosprawnych, • brak domu dziennego pobytu dla osób w podeszłym wieku, • brak instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech, • brak świetlic, klubów, ośrodków wsparcia itp. • brak mieszkania chronionego, • brak mieszkań socjalnych i mieszkania dla ofiar przemocy w rodzinie, • niski standard opieki medycznej w niektórych placówkach ochrony zdrowia, • wysoki poziom bezrobocia w szczególności osób długotrwale bezrobotnych, • niskie kwalifikacje osób bezrobotnych, • wysoki udział młodzieży wśród bezrobotnych, • migracja zarobkowa młodzieży, • bierność i wyuczona bezradność osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej, • brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych • brak wolontariatu, • ograniczony dostęp do rehabilitacji osób niepełnosprawnych,

<p>Warty,</p> <ul style="list-style-type: none"> wysoki standard niektórych sołeckich centrów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> wzrastająca liczba osób w podeszłym wieku wymagającym pomocy w usługach opiekuńczych łatwy dostęp do używek wśród osób nieletnich, wzrastająca liczba osób nadużywających alkoholu, niskie dochody własne wiejskich gospodarstw domowych, ujemny przyrost naturalny
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> możliwość wykorzystania środków finansowych Unii Europejskiej w realizacji niestandardowych działań ops. podnoszenie poziomu wykształcenia młodzieży, możliwość przekwalifikowań i zdobywania kwalifikacji przez osoby bezrobotne, tworzenie miejsc do rekreacji i wypoczynku z funduszy zewnętrznych i środków finansowych osób prywatnych, napływ ludności z miasta i rozwój budownictwa indywidualnego, rozwój małych przedsiębiorstw rodzinnych i podmiotów działalności gospodarczej, możliwość korzystania z programów ogłaszanych przez ministerstwa, 	<ul style="list-style-type: none"> wystąpienie kryzysu gospodarczego w kraju, przedłużające się zadłużenie gminy, ograniczanie środków finansowych na pomoc społeczną, niestabilne prawo socjalne, cedowanie przez organy państwa kolejnych zadań na pomoc społeczną bez pokrycia finansowego, narastanie niekorzystnych zjawisk i patologii zachowań społecznych, szybkie starzenie się społeczeństwa, utrzymująca się emigracja zarobkowa ludzi młodych, niestabilna polityka prorodzinna, wzrost zagrożenia ekologicznego,

2. MISJA

Słowo „misja” oznacza posłannictwo, ważne odpowiedzialne zadanie do spełnienia. W przypadku jednostki organizacyjnej, misja będzie to jej główny powód istnienia wyróżniający ją od wszystkich innych.

Misja Gminy Pątnów w zakresie polityki społecznej to:

TWORZENIE WARUNKÓW DLA WSZECHSTRONNEGO ROZWOJU I GODNEGO ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY PĄTNÓW POPRAZ WYZWOLENIE RÓŻNORODNYCH FORM SPOŁECZNEJ AKTYWNOŚCI I DIALOGU SPOŁECZNEGO

III. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ.

Cel strategiczny 1.

Zapobieganie bezrobociu i niwelowanie jego skutków. Promocja zatrudnienia.

Cele szczegółowe:

1.1. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.

1.2. Łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja lokalnego rynku pracy.

Kierunki działań:

1.1.1. Organizacja i upowszechnianie: szkoleń, staży, prac społecznie użytecznych, podnoszących kompetencje zawodowe i społeczne osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.

1.1.2. Prowadzenie doradztwa zawodowego i warsztatów psychologicznych niwelujących skutki długotrwałego pozostawania bez pracy.

1.1.3. Prowadzenie intensywnej pracy socjalnej z bezrobotnymi rozpoczynającymi „karierę zawodową” od rejestracji w PUP.

1.2.1. Aktywizacja ludzi młodych, rozpoczynających karierę zawodową, poprzez umożliwienie im odbywania stażów pracy, nabywania dodatkowych kwalifikacji oraz umiejętności poruszania się po rynku pracy.

1.2.2. Wsparcie dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą poprzez wsparcie informacyjne, szkoleniowe i doradcze. Promowanie różnorodnych form zatrudnienia.

1.2.3. Udzielanie pomocy materialnej rodzinom dotkniętym bezrobociem.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy:

Powiatowy Urząd Pracy.

Środki finansowe:

Budżet samorządu terytorialnego.

Środki z budżetu Wojewody.

Fundusz Pracy.

Środki z EFS.

Wskaźniki realizacji działań:

*Liczba osób biorących udział w szkoleniach, stażach, pracach społecznie użytecznych
Liczba przeprowadzonych szkoleń, staży, prac społecznie użytecznych. Liczba
wydanych certyfikatów. Liczba osób biorących udział w spotkaniach z doradcą
zawodowym i psychologiem. Liczba osób objętych aktywizacją zawodową i
społeczną. Liczba osób korzystających z pomocy w postaci pracy socjalnej i w
postaci pomocy materialnej.*

Cel strategiczny 2.

Wspieranie rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zagrożonych kryzysem.

Cele szczegółowe:

2.1. Podejmowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz rodziny.

*2.2. Wspieranie rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i
prowadzeniu gospodarstwa domowego w celu przywrócenia prawidłowego
funkcjonowania w społeczeństwie.*

*2.3. Podnoszenie kompetencji i koordynacja działań podmiotów zajmujących się
pomocą rodzinie dysfunkcyjnej.*

Kierunki działań:

2.1.1. Organizacja kampanii, konferencji promujących wartość rodziny jako podstawowej komórki życia społecznego.

2.1.2. Prowadzenie programów profilaktycznych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i innym substancjom uzależniającym.

2.1.3. Realizacja programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2.1.4. Wspieranie rodzin dotkniętych bezrobociem poprzez organizowanie warsztatów z doradcą zawodowym w zakresie umiejętności poruszania się po rynku pracy.

2.2.1. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.

2.2.2. Prowadzenie treningu umiejętności wychowawczych warsztatów z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego, warsztatów w zakresie gospodarowania budżetem domowym – w szczególności w rodzinach zagrożonych uzależnieniami, doznających przemocy, bezradnych w wypełnianiu funkcji opiek-wychowawczej - w ramach projektów współfinansowanych przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

2.2.3. Udzielanie pracy socjalnej przez pracowników socjalnych.

2.2.4. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w ubóstwie i bezradnym w prowadzeniu gospodarstwa domowego i sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

- 2.2.5. Udzielanie pomocy w postaci dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach.
- 2.2.6. Objęcie dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych pomocą w formie stypendium i wyprawek szkolnych.
- 2.2.7. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych w formie kolonii, wycieczek, wyjazdów integracyjnych.
- 2.2.8. Działania zaradcze oraz interwencyjne w przypadkach, gdzie zagrożone jest bezpieczeństwo rodziny a w szczególności dzieci.
- 2.2.9. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.

- 2.3.1. Doskonalenie kwalifikacji kadry zajmującej się rodziną: asystenta rodzinnego, pracowników socjalnych, terapeutów, pedagogów, rodzin wspierających, członków Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 2.3.2. Współpraca i wymiana informacji o rodzinach dysfunkcyjnych pomiędzy szkołą, policją, służbą zdrowia, ośrodkiem pomocy społecznej, sądem rodzinnym, kuratorami, Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym.
- 2.3.3. Stała współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, jako jednostką realizującą działania z zakresu pieczy zastępczej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy.

Placówki oświatowe na terenie gminy

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie

Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Powiatowy Urząd Pracy. Policja. Kuratorzy sądowi.

Termin realizacji:

Działania ciągle w horyzoncie czasowym strategii.

Źródło finansowania:

Budżet Gminy Pątnów.

Budżet Wojewody.

Środki przeznaczone przez ministerstwo w ramach konkursów.

Środki pozyskane z EFS.

Wskaźniki realizacji działań:

Liczba przeprowadzonych konferencji i liczba osób biorących w nich udział.

Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych. Ilość uczestników.

Liczba udzielonych zasiłków. Liczba wydanych decyzji. Liczba dzieci objętych dożywianiem. Liczba zakupionych obiadów. Liczba dzieci otrzymujących stypendium i wyprawkę szkolną. Liczba dzieci korzystających z letniego wypoczynku.

Liczba przeprowadzonych działań interwencyjnych. Liczba pracowników objętych szkoleniami z zakresu prawa rodzinnego. Liczba odbytych spotkań zespołu interdyscyplinarnego.

Cel strategiczny 3.

Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych.

Cele szczegółowe:

3.1. Promowanie aktywności osób starszych.

3.2. Pomoc dla osób starszych i długotrwale chorych.

Kierunki działań:

3.1.1. Promowanie programów z zakresu zdrowego stylu życia na spotkaniach i zebraniach KGW.

3.1.2. Organizacja spotkań i promocja działalności kulturalnej osób starszych na bazie istniejących Sołeckich Centrów Kultury.

3.1.3. Propagowanie wśród osób starszych ofert uniwersytetu trzeciego wieku działającego w Wieluniu.

3.1.4. Wypracowanie i wdrożenie w istniejących placówkach oświatowych zajęć edukacyjnych dotyczących integracji osób starszych z dziećmi i młodzieżą.

3.2.1. Budowa bądź pozyskanie bazy lokalowej na dzienny dom pomocy dla osób starszych wymagających pomocy w samoobsłudze.

3.2.2. Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania osób starszych i przewlekle chorych.

3.2.3. Ułatwienie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej.

3.2.4. Kierowanie i finansowanie kosztów pobytu osób starszych niepełnosprawnych niezdolnych do samodzielnej egzystencji do domów pomocy społecznej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy (stanowisko ds. zdrowia, stanowisko ds. kultury i sportu, stanowisko ds. inwestycji i budownictwa).

Dyrektorzy Zespołów Szkół Samorządowych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy:

KGW, OSP.

Termin realizacji:

Działanie 3.2.1. realizowane od 2017 roku

Pozostałe działania realizowane przez cały okres objęty strategią.

Źródło finansowania:

Budżet Gminy Pątnów.

Budżet Wojewody.

Środki pozyskane z EFS na realizację projektów konkursowych (jeśli będą ogłoszone)

Wskaźniki realizacji działań:

Liczba odbytych spotkań z seniorami. Liczba przeprowadzonych programów. Liczba osób biorących udział w spotkaniach KGW.

Liczba godzin edukacyjnych przeznaczonych na integrację osób starszych z dziećmi i młodzieżą. Liczba uczestników zajęć edukacyjnych.

Liczba osób korzystających z dziennego domu pomocy.

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych. Liczba godzin usług opiekuńczych.

Liczba osób skierowanych do dps.

Cel strategiczny 4.

Zwiększenie wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe:

4.1. Zmniejszenie wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych.

4.2. Stworzenie systemu pomocy rodzinom osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań:

4.1.1. Informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i możliwościach korzystania z pomocy różnych instytucji.

4.1.2. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Wieluniu w celu ustalenia stopnia niepełnosprawności oraz korzystania z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych i sprzętu usprawniającego życie osób niepełnosprawnych.

4.1.3. Uruchomienie banku informacji o możliwościach zatrudnienia i doskonalenia zawodowego osób niepełnosprawnych.

4.1.4. Usuwanie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy oraz w mieszkaniach indywidualnych osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.

4.2.1. Zabezpieczenie w budżecie gminy stałej pozycji wydatków przeznaczonych na finansowanie potrzeb dzieci i młodzieży o specjalnych wymaganiach edukacyjnych.

4.2.2. Zabezpieczenie dojazdu do szkół dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

4.2.3. Dofinansowanie i organizacja wycieczek i turnusów rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

4.2.4. Rozwijanie współpracy ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Wieluniu w celu wzrostu liczby osób niepełnosprawnych z terenu naszej gminy korzystających z jego usług.

4.2.5. Zabezpieczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych.

4.2.6. Rozwój infrastruktury pomocy instytucjonalnej działającej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

4.2.7. Rozwijanie na bazie Punktu Konsultacyjnego Ośrodka Porad Psychologicznych i Prawnych dla rodzin i osób niepełnosprawnych lub psychicznie chorych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy (stanowisko ds. zdrowia, stanowisko ds. inwestycji)
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
NZOZ na terenie gminy.

Partnerzy:

ŚDS w Wieluniu.
PCPR w Wieluniu

Termin realizacji:

W sposób ciągły przez cały okres realizacji strategii.
Kierunek działania 4.2.6.rozpoczęcie realizacji 2015 r.

Źródło finansowania:

Budżet Gminy Państwów.
Budżet Wojewody.
Środki z PFRON.
Środki pozyskane z EFS na realizację projektów konkursowych (jeśli będą ogłoszone)

Wskaźniki realizacji działań:

Liczba udzielonych informacji. Liczba osób korzystających z dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych. Liczba osób niepełnosprawnych które otrzymały dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego. Liczba osób otrzymujących dofinansowanie do zakupu pomocy edukacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Liczba udzielonych porad psychologa i prawnika.

Cel strategiczny 5.

Ograniczenia zjawiska uzależnień i przemocy w rodzinie oraz redukcja ich skutków.

Cele szczegółowe:

5.1.Promowanie i wdrażanie programów szkoleniowych skierowanych do rodziców i wychowawców mających na celu opanowanie konkretnych umiejętności wychowawczych w obliczu zagrożeń związanych z obniżeniem się wieku inicjacji alkoholowej i konsekwencji podejmowania przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych.

5.2. Działania informacyjno-edukacyjne poszerzające wiedzę młodych i dorosłych mieszkańców gminy na temat szkodliwości picia alkoholu oraz o dostępnych formach i miejscach udzielania pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.

5.3. Wspieranie sportu i alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz działań profilaktycznych, promujących trzeźwy, zdrowy i bezpieczny styl życia.

5.4. Zmniejszenie zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy.

Kierunki działań:

5.1.1. Finansowanie zajęć edukacyjnych prowadzonych przez specjalistów: psychologów i terapeutów dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

5.1.2. Organizowanie i finansowanie porad psychologicznych dla rodziców mających na celu podniesienia kompetencji wychowawczych.

5.1.3. Prowadzenie działalności edukacyjnej służącej zmniejszeniu zjawiska przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym.

5.1.4. Dofinansowanie szkoleń w zakresie pracy z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych, organizowanych dla pedagogów, nauczycieli, psychologów i członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

5.2.1. Realizacja programów profilaktycznych, w tym również programów autorskich, w placówkach oświatowych, przez odpowiednio przeszkolonych i przygotowanych realizatorów.

5.2.2. Zakup materiałów i niezbędnego sprzętu, służącego do właściwej realizacji programów profilaktycznych w placówkach oświatowych na terenie gminy.

5.2.3. Organizowanie i wspieranie programów realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych oraz dofinansowanie działań samorządu uczniowskiego prowadzącego działania mające na celu rozbudzenie więzi rodzinnych i respektowanie norm i wartości moralnych.

5.2.4. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka i przygotowanie go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

5.3.1. Organizowanie i dofinansowanie festynów, przedstawień i spektakli teatralnych oraz imprez rozrywkowych i sportowych organizowanych dla społeczności lokalnej w celu promowania zdrowego trybu życia.

5.3.2. Organizowanie i finansowanie zimowego i letniego wycieczki dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych w ośrodkach wycieczki, w ramach których realizowane będą programy z zakresu profilaktyki uzależnień.

5.3.3. Wspieranie przedsięwzięć realizowanych przez młodzież takich jak gazetki, książki profilaktyczne i inne formy działalności profilaktycznej.

- 5.4.1. Wczesna interwencja i diagnoza środowiskowa.
- 5.4.2. Zapewnienie dostępu do świadczeń z zakresu specjalistycznego poradnictwa i terapii uzależnień oraz zabezpieczenie trzeźwienia w warunkach kontrolowanych.
- 5.4.3. Podniesienie poziomu wiedzy specjalistów różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy a przede wszystkim osób wchodzących w skład zespołu interdyscyplinarnego.
- 5.4.4. Zapewnienie bezpiecznego schronienia ofiarom przemocy w rodzinie oraz odizolowania sprawców przemocy od ofiar przemocy.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy (stanowisko ds. zdrowia, stanowisko ds. inwestycji)
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
NZOZ na terenie gminy.

Partnerzy:

Grupa wsparcia AA w Pątnowie
Kluby AA w Wieluniu.
PCPR w Wieluniu

Termin realizacji:

W sposób ciągły przez cały okres realizacji strategii.
Kierunek działania 5.4.4. rozpoczęcie realizacji 2014 r.

Źródło finansowania:

Budżet Gminy Pątnów.
Budżet Wojewody.
Środki z programów ministerialnych.
Środki pozyskane z EFS na realizację projektów konkursowych (jeśli będą ogłoszone)

Wskaźniki realizacji działań:

Liczba udzielonych porad przez terapeutów. Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych. Liczba osób biorących udział w programach. Liczba udzielonych porad dla rodziców przez psychologa i prawnika. Liczba przeprowadzonych szkoleń dla specjalistów. Liczba dzieci i młodzieży korzystającej z wypoczynku. Liczba przeprowadzonych działań przez młodzież. Liczba przeprowadzonych interwencji i diagnoz środowiskowych. Liczba bezpiecznych miejsc dla ofiar przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 6.

Ograniczenie zjawiska bezdomności i reintegracja osób bezdomnych.

Cele szczegółowe:

6.1. *Wspieranie osób i rodzin zagrożonych bezdomnością.*

6.2. *Pomoc dla osób i rodzin bezdomnych w powrocie do społeczności lokalnej.*

Kierunki działań;

6.1.1. Eliminowanie zjawiska ubóstwa osób i rodzin poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy.

6.1.2. Rozwijanie budownictwa socjalnego oraz pozyskiwanie mieszkań socjalnych z zasobów gminy.

6.1.3. Udzielanie pomocy rodzinom najuboższym w remoncie i odbudowie budynków mieszkalnych.

6.1.4. Przyznawanie dodatków mieszkaniowych dla rodzin najuboższych.

6.2.1. Pokrywanie kosztów pobytu osób bezdomnych w noclegowniach i schroniskach dla bezdomnych.

6.2.2. Opracowanie i realizacja indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy (stanowisko ds. zdrowia, stanowisko ds. inwestycji)

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy:

Schroniska i noclegownie na terenie Polski

Termin realizacji:

W sposób ciągły przez cały okres realizacji strategii.

Kierunek działania 6.1.2. rozpoczęcie realizacji 2013 r.

Źródło finansowania:

Budżet Gminy Pątnów.

Budżet Wojewody.

Środki z programów ministerialnych.

Środki pozyskane z EFS na realizację projektów konkursowych (jeśli będą ogłoszone)

Wskaźniki realizacji działań:

Liczba pozyskanych mieszkań socjalnych. Liczba udzielonych zasiłków na remont i odbudowę budynku mieszkalnego. Liczba osób przebywających w noclegowniach i schroniskach. Liczba osób objętych programem wychodzenia z bezdomności.

IV. RAMY FINANSOWE DLA POSZCZEGÓLNYCH CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH OKREŚLONYCH W RAMACH STRATEGII.

Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Gminy Pątnów
- budżet Wojewody
- Fundusz Pracy
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
- inne środki.

Ramy finansowe dla poszczególnych celów strategicznych:

Cel strategiczny 1. Zapobieganie bezrobociu i niwelowanie jego skutków. Promocja zatrudnienia.

Cele szczegółowe		Rok	Koszty finansowe
1. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.		2013	40 tys.zł
		2014	42 tys.zł
		2015	43 tys.zł
		2016	44 tys.zł
		2017	46 tys.zł
		2018	47 tys.zł
		2019	47 tys.zł
		2020	45 tys.zł
2. Łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja lokalnego rynku pracy		2013	94 tys.zł
		2014	94 tys.zł
		2015	98 tys.zł
		2016	98 tys.zł
		2017	98 tys.zł
		2018	90 tys.zł
		2019	90 tys.zł
		2020	84 tys.zł

Cel strategiczny 2. Wspieranie rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zagrożonych kryzysem.

Cele szczegółowe		Rok	Koszty finansowe
1.	<i>Podjęmowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych na rzecz rodziny.</i>	2013	6 tys. zł
		2014	6 tys.zł
		2015	5 tys.zł
		2016	6 tys.zł
		2017	6 tys.zł
		2018	7 tys.zł
		2019	6 tys.zł
		2020	7 tys.zł
2.	<i>Wspieranie rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.</i>	2013	294 tys.zł
		2014	296 tys.zł
		2015	300 tys.zł
		2016	300 tys.zł
		2017	296 tys.zł
		2018	296 tys.zł
		2019	295 tys.zł
		2020	280 tys.zł
3.	<i>Podnoszenie kompetencji i koordynacja działań podmiotów zajmujących się pomocą rodzinie dysfunkcyjnej.</i>	2013	8 tys. zł
		2014	8 tys.zł
		2015	5 tys.zł
		2016	4 tys.zł
		2017	5 tys.zł
		2018	5 tys.zł
		2019	5 tys.zł
		2020	5 tys.zł

Cel strategiczny 3.Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych.

Cele szczegółowe		Rok	Koszty finansowe
1.	<i>Promowanie aktywności osób starszych.</i>	2013	4 tys.zł
		2014	5 tys.zł
		2015	8 tys.zł
		2016	9 tys.zł
		2017	9 tys.zł
		2018	10 tys.zł
		2019	12 tys.zł
		2020	10 tys.zł

2. <i>Pomoc dla osób starszych i długotrwale chorych.</i>	2013	65 tys. zł
	2014	66 tys.zł
	2015	70 tys.zł
	2016	70 tys.zł
	2017	1070 tys.zł
	2018	200 tys.zł
	2019	250 tys.zł
	2020	260 tys.zł

Cel strategiczny 4. Zwiększenie wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe		Rok	Koszty finansowe
1. <i>Zmniejszenie wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych.</i>	2013	12 tys.zł	
	2014	12 tys.zł	
	2015	14 tys.zł	
	2016	14 tys.zł	
	2017	14 tys.zł	
	2018	15 tys.zł	
	2019	13 tys.zł	
	2020	13 tys.zł	
2. <i>Stworzenie systemu pomocy rodzinom osób niepełnosprawnych.</i>	2013	65 tys.zł	
	2014	66 tys.zł	
	2015	70 tys.zł	
	2016	70 tys.zł	
	2017	70 tys.zł	
	2018	72 tys.zł	
	2019	70 tys.zł	
	2020	70 tys.zł	

Cel strategiczny 5. Ograniczenia zjawiska uzależnień i przemocy w rodzinie oraz redukcja ich skutków

Cele szczegółowe		Rok	Koszty finansowe
1. <i>Promowanie i wdrażanie programów szkoleniowych skierowanych do rodziców i wychowawców mających na celu opanowanie konkretnych umiejętności wychowawczych w obliczu zagrożeń związanych z obniżeniem się wieku inicjacji alkoholowej i konsekwencji podejmowania przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych.</i>	2013	18 tys. zł	
	2014	18 tys.zł	
	2015	19 tys.zł	
	2016	19 tys.zł	
	2017	19 tys.zł	
	2018	20 tys.zł	
	2019	18 tys.zł	
	2020	18 tys.zł	

	<i>poszerzające wiedzę młodych i dorosłych mieszkańców gminy na temat szkodliwości picia alkoholu oraz o dostępnych formach i miejscach udzielania pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.</i>		
		2014	10 tys.zł
		2015	10 tys.zł
		2016	10 tys.zł
		2017	10 tys.zł
		2018	12 tys.zł
		2019	10 tys.zł
		2020	10 tys.zł
3.	<i>Wspieranie sportu i alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz działań profilaktycznych, promujących trzeźwy, zdrowy i bezpieczny styl życia.</i>	2013	50 tys. zł
		2014	52 tys.zł
		2015	54 tys.zł
		2016	56 tys.zł
		2017	54 tys.zł
		2018	54 tys.zł
		2019	56 tys.zł
		2020	56 tys.zł
4.	<i>Zmniejszenie zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy.</i>	2013	49 tys.zł
		2014	50 tys.zł
		2015	54 tys.zł
		2016	56 tys.zł
		2017	54 tys.zł
		2018	56 tys.zł
		2019	56 tys.zł
		2020	56 tys.zł

Cel strategiczny 6.Ograniczenie zjawiska bezdomności i reintegracja osób bezdomnych.

Cele szczegółowe		Rok	Koszty finansowe
1.	<i>Wspieranie osób i rodzin zagrożonych bezdomnością.</i>	2013	6 tys.zł
		2014	7 tys.zł
		2015	8 tys.zł
		2016	10 tys.zł
		2017	10 tys.zł
		2018	10 tys.zł
		2019	12 tys.zł
		2020	10 tys.zł
2.	<i>Pomoc dla osób i rodzin bezdomnych w powrocie do społeczności lokalnej.</i>	2013	28 tys.zł
		2014	28 tys.zł
		2015	30 tys.zł
		2016	32 tys.zł
		2017	30 tys.zł
		2018	30 tys.zł

2019	32 tys.zł
2020	30 tys.zł

Wskazane koszty finansowe mogą ulec zmianie w następujących po sobie latach, w zależności od możliwości finansowych budżetu Gminy Pątnów na realizację działań nakreślonych w niniejszej strategii.

V. MONITORING.

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 dla Gminy Pątnów określa kierunki działań i sposoby ich realizacji, które mają się przyczynić do aktywnej integracji osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W zależności od powstających nowych kwestii społecznych, niniejsza strategia może być poszerzana i zmieniana. Mogą być tworzone nowe priorytety i nowe działania, które będą przyczyniać się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy Pątnów.

Procesem służącym do zbadania stanu realizacji poszczególnych kierunków działań, traktowanych jako priorytetowe, oraz ich zgodności z celami szczegółowymi jest monitoring. Wyciągnięte z niego wnioski służyć mają intensyfikacji i modyfikacji działań, prowadzących do skuteczniejszego i efektywniejszego rozwiązywania poszczególnych problemów społecznych.

Oceny stopnia realizacji kierunków działań wynikających ze Strategii dokonywał będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w składanym corocznie sprawozdaniu z działalności ośrodka.

Wszystkie kierunki działania przewidziane do realizacji w ramach celów szczegółowych posiadają indywidualnie określone wskaźniki, które w sprawozdaniu określą stopień ich realizacji.

Poza celami strategicznymi i celami szczegółowymi, służącymi realizacji Strategii, na terenie gminy Pątnów wykluczenie społeczne osób i rodzin łagodzą liczne programy szczegółowe oraz projekty realizowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Należą do nich:

- 1) Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2015.
- 2) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 3) Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.
- 4) Program Wspierania Rodziny w Gminie Pątnów na lata 2012-2014
- 5) Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Pątnów na lata 2012-2015
- 6) Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012 – 2015
- 7) Plan działania na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2008-2015

oraz projekt systemowy „Bądź aktywny- tylko Ty możesz coś zmienić” realizowany ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS.

VI. Zakończenie.

Niniejszą strategię opracował zespół pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pątnowie w składzie:

2. Elżbieta Soforek
3. Aleksandra Hadryś
4. Bożena Pawelec
5. Anna Przydacz
6. Katarzyna Gońa
7. Anna Marchewka.

Zespół opracowujący strategię pragnie podziękować za udostępnienie danych do niniejszego dokumentu Pani Krystynie Pawlik, Pani Zofii Pagacz i Panu Mateuszowi Drab oraz Pani Katarzynie Mirowskiej.

Uchwała Nr XXIX/172/2013
Rady Gminy Pątnów
z dnia 11.04.2013 r.

w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pątnów na lata 2013-2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, zm. 2002 r. Dz. U. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116 poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. nr 17 poz. 128, nr 181, poz. 1337, z 2007 r. nr 48, poz. 327, nr 138, poz. 974, nr 173 poz. 1218, z 2008 r. nr 180, poz. 1111, nr 223, poz. 1458, z 2009 r. nr 52, poz. 420, nr 157, poz. 1241, z 2010 r. nr 28, poz. 142 i 146, nr 106, poz. 675; z 2011 r. nr 21, poz. 113, nr 117, poz. 679 i nr 134, poz. 777, nr 149, poz. 887, nr 217, poz. 1281 oraz z 2012 r. poz. 567 jak również z 2013 r. poz. 153) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U z 2013 r. poz. 182) Rada Gminy Pątnów uchwala się co następuje:

§1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pątnów na lata 2013-2020 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pątnów.

§3. Traci moc uchwała Nr XXXIV/139/2005 Rady Gminy Pątnów z dnia 29 listopada 2005 r. w sprawie strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Pątnów.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Komisarz Rządowy

Jacek Różański